

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΣΤ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 — ΤΗΛ. 27.689 | 15 ΜΑΪΟΥ 1959 | ΑΡΙΘ. 10

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΙΘΙΟΠΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 7 φύλλῳ τῆς 1 Ἀπριλίου 1959 τῆς «Ἐκκλησίας» ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀξώμης κ. Νικόλαος δι' ἄρθρου του ἔθιξε τὸ πρόβλημα τῆς ἐνώσεως τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς ἡμετέρας Ὁρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐξ ἀφορμῆς τῆς προσφάτου εἰς τὴν Αἰθιοπίαν ἐπισκέψεως τῶν Ἑλλήνων Βασιλέων καὶ τῶν κατ' αὐτὴν ἀνταλλαγέντων λόγων μετὰ τοῦ Ἑλληνος Βασιλέως, τοῦ Αἰθίοπος Ἀυτοκράτορος καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Αἰθιοπίας. Οὕτως ὁ μὲν Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος Παῦλος ἐξῆρεν ὡς «ἕνα ἐπὶ πλέον δεσμὸν μετὰ τῶν δύο ἔθνῶν τὴν κοινὴν εἰς Χριστὸν πίστιν... ἣτις ἐνισχύει τὸ αἶσθημα τῆς ἀδελφικῆς ἀλληλεγγύης μετὰ τῶν λαῶν ἡμῶν», ὁ δὲ Ἀυτοκράτωρ τῆς Αἰθιοπίας Χάιλε Σελάσιε ὑπεργράμμισεν, ὅτι ὁ Αἰθιοπικὸς λαὸς «ὑπῆρξε πιστὸς ὀπαδὸς τοῦ Ὁρθόδοξου Χριστιανισμοῦ», καὶ τέλος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Αἰθιοπίας Βασίλειος ἐβεβαίωσεν, ὅτι τοὺς «Ἑλλήνας καὶ Αἰθίους συνδέει ἡ ἀρχαία ἱστορικὴ χριστιανικὴ πίστις... οἱ δεσμοὶ αὐτῶν ἦσαν πνευματικοί, ἡ συνεργασία ὑπῆρξεν εὐκρινῆς καὶ ἀδελφικῆς, φθάσασα εἰς βαθμὸν ἀδελφωσύνης». Πρὸς τούτοις ὁ μὲν Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Χριστοφόρος, χαιρετίζων τὴν ἐπίσκεψιν τῶν Ἑλλήνων Βασιλέων, ὠνόμασε τὴν Αἰθιοπίαν «χώρον ὀρθόδοξον», ὁ δὲ Μητροπολίτης Ἀξώμης Νικόλαος σχολιάζων πάντα ταῦτα ἐκφράζει τὴν πεποίθησιν, ὅτι «κακῶς ἀποδίδεται εἰς τὴν Αἰθιοπικὴν Ἐκκλησίαν ὁ μονοφυσιτισμὸς... τὸν Εὐτυχῆ καὶ τὸν μονοφυσιτισμὸν τοῦ ἡ Αἰθιοπικῆ Ἐκκλησία καταδικάζει καθ' ὃν τρόπον κατεδίκασεν αὐτὸν ἡ ἐν Χαλκηδόνι Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος·

Ἐν τοῖς λειτουργικοῖς τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας βιβλίοις ὑπάρχει εὐχή, ἐν ἣ ἀπαράλλακτα φέρεται ὁ κατὰ τοῦ μονοφυσιτισμοῦ διατυπωθεὶς ὅρος τῆς Οἰκουμενικῆς ἐκείνης Συνόδου περὶ τελείας θείας καὶ τελείας ἀνθρωπίνης φύσεως, ἀσυγχύτως καὶ ἀτρέπτως ἡνωμένων ἐν Χριστῷ· ὑπάρχει σκιά τις παρανοήσεως».

Ἄν οὕτως ἔχη ἡ πραγματικότητα, τότε θὰ πρέπη νὰ ἀποτελέσῃ ἡ διαπίστωσις αὐτῆς ἀφορμὴν βαθείας καὶ ἀνυποκρίτου χαρᾶς καὶ ἱκανοποιήσεως ἡμῶν τῶν Ὁρθόδοξων καὶ πηγὴν βασίμου ἐλπίδος ἐπὶ τὸ δυνατόν τῆς ἐνώσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν Ἑλληνικῆς καὶ Αἰθιοπικῆς. Ἀναμφιβόλως αἱ ἀνωτέρω διαπιστώσεις δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ ἔχωσι βαθεῖαν ἀπήχησιν εἰς τὰς καρδίας τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Αἰθίοπων χριστιανῶν καὶ νὰ ὑποκαύσωσι καὶ ἀναρριπίσωσι παλαιὰς ἐνωτικὰς προσδοκίας καὶ πόθους αὐτῶν. Ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία ἐπιποθεῖ διακαῶς καὶ προσεύχεται ἀκαταπαύστως ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως πασῶν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ μάλιστα τῶν ἀπὸ τοῦ σώματος αὐτῆς ἀποσχισθεισῶν μονοφυσιτιζουσῶν καὶ δυοφυσιτιζουσῶν ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν. Μεταξὺ τῶν πρώτων δὲ συγκαταλέγεται καὶ ἡ Αἰθιοπικὴ ἢ Ἀβησσυνιακὴ Ἐκκλησία, ἣτις μετὰ τῆς ἐξ ἧς προῆλθε Κοπτικῆς καὶ τῆς Ἀρμενικῆς καὶ τῆς Ἰακωβιτικῆς, ὡς καὶ τῆς ἐκ τῆς τελευταίας προελθούσης Συριακῆς Ἐκκλησίας τοῦ Μαλαμπάρ, δὲν ἀναγνωρίζουσι τὴν Δ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον καὶ τὰς μετ' αὐτὴν συγκροτηθείσας Ε', ΣΤ' καὶ Ζ' Οἰκουμενικὰς Συνόδους καὶ τοὺς δογματικοὺς ὅρους αὐτῶν. Αἱ Ἐκκλησίαι αὗται

ἐσχηματίσθησαν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καταδικασθέντων ἀρχαίων Μονοφυσιτῶν¹, καὶ οὕτως ἀπεσπίασθησαν, ἐκ λόγων δογματικῶν ἅμα καὶ ἐθνολογικῶν καὶ ἱστορικῶν, ὡς τινες παραφνάδες ἐκ τοῦ μεγάλου κορμοῦ τῆς κατ' ἀνατολὰς Ὁρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὸ σῶμα τῆς ὁποίας ὀργανικῶς ἀνήκουσιν.

Ἐκτοτε αἱ ἀρχαῖαι αὗται Ἀνατολικαὶ Ἐκκλησίαι ὑπέστησαν σκληροὺς διωγμοὺς καὶ δοκιμασίας καὶ ἱστορικὰς περιπετείας, ἀναδειχθεῖσαι ἀληθῶς Ἐκκλησίαι μαρτύρων. Ἀναμφιβόλως δὲ εἶναι πρὸς τιμὴν αὐτῶν, ὅτι κατῴρθωσαν ἐν μέσῳ τῶν διωγμῶν νὰ διατηρήσωσι τὸν Χριστιανισμόν εἰς τὸ ὀρθόδοξον σχῆμα καὶ δὴ ἐν μέσῳ ἑτεροθρήσκων εἰδωλολατρικῶν λαῶν καὶ μέχρι τοῦ βαθμοῦ ὥστε ἐκ πασῶν τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν νὰ ἴστανται αὗται ἐγγύτερον πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Καθολικὴν Ἐκκλησίαν κατὰ τε τὸ δόγμα καὶ τὴν λατρείαν καὶ τὸ πολίτευμα καὶ τὴν εὐσέβειαν καὶ τὰ χριστιανικὰ ἥθη καὶ ἔθιμα καὶ βιώματα². Ἐκπροσωποῦσιν αὗται τὸν ἀρχέγονον Χριστιανισμόν τῶν τριῶν πρώτων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, μὴ παρακολουθήσασαι τὸν μετὰ ταῦτα γενόμενον ὑπὸ τῶν τελευταίων τεσσάρων Οἰκουμενικῶν Συνόδων δογματικὸν καθορισμὸν καὶ τὰς λοιπὰς ἐξελέξεις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Φαίνεται μάλιστα ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κυρία ἑτεροδοξία αὐτῶν περὶ τὸ δόγμα τῆς ὑποστατικῆς ἐνώσεως τῶν δύο ἐν Χριστῷ φύσεων ἀπέβαλε διὰ μέσου τῶν αἰώνων τὴν ἀρχικὴν

σημασίαν καὶ δξύτητα αὐτῆς. Οὕτω σήμερον οἱ ἀνήκοντες εἰς τὰς Ἐκκλησίας ταύτας ἰσχυρίζονται, ὅτι ὁμολογοῦσι τὴν ὀρθόδοξον πίστιν περὶ τῆς ἐνώσεως τῆς θείας καὶ τῆς ἀνθρώπινης φύσεως ἐν τῇ μιᾷ ὑποστάσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔστω καὶ ἂν χρησιμοποιοῦσι δογματικούς ὄρους συγγενεῖς πρὸς τὸ μονοφυσικὸν δόγμα καὶ δὲν ἀναγνωρίζωσι ῥητῶς τὸ ὀρθόδοξον «δόγμα τῆς Χαλκηδόνας». Ἴσως μάλιστα ἢ διαφανία τῶν νὰ ἀποδειχθῇ ἐκ βαθυτέρας ἐρεῦνης ὅτι εἶναι φραστικὴ μόνον¹. Πολὺ μικροτέραν σημασίαν δύνανται βεβαίως νὰ ἔχωσιν αἱ περὶ τὴν λατρείαν, τὸ πολίτευμα καὶ τὰ ἥθη διαφοραὶ αὐτῶν ἢ τὴν τιμὴν ὑπ' αὐτῶν τοῦ μᾶλλον διὰ πειθαρχικὸς καὶ κανονικὸς καὶ ἤττον διὰ δογματικὸς λόγους κατακριθέντος ὑπὸ τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου Διοσκόρου, διότι ὡς πρὸς πάντα ταῦτα καὶ τὰ παρόμοια δεόν νὰ ἰσχύη πάντοτε ἡ ὀρθοτάτη ἀρχὴ τοῦ σοφωτάτου Πατριάρχου Φωτίου: «ἐν οἷς οὐκ ἔστι πίστις τὸ ἀθετούμενον, οὐδὲ κοινοῦ τε καὶ καθολικοῦ ψηφίσματος ἔκπτωσις, ἄλλων παρ' ἄλλοις ἔθων τε καὶ νομίμων φυλαττομένων, οὔτε τοὺς φύλακας ἀδικεῖν, οὔτε τοὺς μὴ παραδεξαμένους παρανομεῖν, ὀρθῶς ἂν τις κρίνειν εἰδὼς διορίσαιο»².

Ἡ μεγάλη ἐγγύτης τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον ἢ μᾶλλον ἢ στενὴ συγγένεια καὶ ὀργανικὴ ἔνταξις αὐτῶν εἰς τὴν κατ' ἀνατολὰς ἀγίαν Ὁρθοδοξίαν παρεκίνησεν ἡμᾶς, ὅπως ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ ἐν ἔτει 1951 γενομένου πανηγυρικοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 1500ῆς ἐπετείου τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐκφράσωμεν δημοσίᾳ ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Ἐκκλησίας» «τὴν γνώμην, ὅπως τὸ κυρίως ἀπὸ τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἠγούμενον τῆς ὅλης Ὁρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπευθύνῃ πρὸς τὰς εἰρημένους μονοφυστικὰς Ἐκκλησίας μῆνυμα χριστιανικῆς ἀγά-

1. Βλέπ. Ἰω. Καρμίρη, Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὁρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθήναι 1952, τ. Α' σ. 152 ἔξ.

2. Καὶ ἡ ἐν Ἱεροσολύμοις συνελοῦσα τῷ 1672 μεγάλη Τοπικὴ Ὁρθόδοξος Σύνοδος ὑπὸ τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων Δοσίθεον ἀπεφώνησε περὶ αὐτῶν, ὅτι «ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐπειδὴ ἀπερράγησαν τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, ἕκαστος τούτων ἔχει μόνην τὴν αἴρεσιν, ἣν οἱ πάντες ἀπὸ τῶν πρακτικῶν τῶν Οἰκουμενικῶν ἴσασι Συνόδων περὶ μέντοι τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἱερῶν Μυστηρίων καὶ τῶν εἰρημέτων ἡμῖν ἀνωτέρω ἀπάντων, καὶ σαφέστατα ἰδίως περὶ τοῦ σημαυνομένου τῆς μετουσιώσεως, ὡσαύτως πιστεύουσι τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς αὐτοῖς ἑμασιν ὄσαι ὄραι βλέπομεν καὶ αἰσθῆσαι καὶ λόγῳ μαθάνομεν ἐνταῦθα ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει Ἱερουσαλήμ, ἐν ἣ ἀπὸ πάντων καὶ οἰκοῦσι καὶ πάντοτε ἐπιδημοῦσι πλείστοι ὄσοι παρ' αὐτῶν, σοφοί τε, ὄσον τὸ κατ' αὐτούς, καὶ ἰδιῶται». (Παρά Ἰω. Καρμίρη, ἐνθ' ἀν. τ. Β' σ. 731).

1. Σημειωτέον ὅτι παρομοίαν γνώμην ἐξήνεγκε καὶ ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία διὰ τῶν ἐν Λάμπεθ συνεδρίων αὐτῆς τοῦ 1908 καὶ τοῦ 1930, διακηρύξασα μάλιστα κατηγορηματικώτερον ὅτι «ἡ παλαιὰ αἵρεσις αὐτῶν ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐξηφανίσθη ἐν τῇ πραγματικότητι» (Παρά F. Heiler, *Urkirche und Ostkirche*, München 1937, σ. 542).

2. I. Βαλέττα, Φωτίου τοῦ σοφωτάτου καὶ ἀγιωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστολαί, Λονδῖνον 1864, σ. 156.

πης, καλοῦν ἅμα αὐτὰς πρὸς ἔναρξιν φιλενωτικῶν συζητήσεων καὶ διαπραγματεύσεων, ἐφ' ὅσον ὀλίγιστα, εὐτυχῶς, εἶναι αἱ ἐπιπροσθοῦσαι δυσχέρειαι καὶ διαφοραί...»¹. Πράγματι δὲ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐξέδωκεν ἐγκύκλιον «παντὶ τῷ πληρώματι τῆς Ἐκκλησίας», ἐν τέλει τῆς ὁποίας γράφει: «Καὶ νῦν, ἐπὶ τῇ εὐσήμενῃ ἡμέρᾳ τῆς 1500ῆς ἐπετείου τῆς γερασμίας ταύτης ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου, μετὰ στοργῆς στρέφομεν τὸν νοῦν ἰδίᾳ πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Συνόδου ταύτης ἀποχωρισθέντας ἀδελφούς, οἵτινες «προφάσει τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου ἑαυτοὺς ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀποσχίσαντες, τὰ δὲ ἄλλα ὀρθόδοξοι ὑπάρχοντες», ἵνα κατὰ Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν εἴπωμεν, ἀμερίστον καὶ αὐτοὶ ἔχουσι τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀγάπην ἡμῶν ὡς ἀδελφῶν... καὶ ἀπευθύνομεν ἐγκάρδιον τὸν ἐν Κυρίῳ χαιρετισμόν. Καιρὸς ἤδη ὅπως ἀρθῇ πᾶν κώλυμα ἐπιπροσθοῦν τῇ προσεγγίσει καὶ τῇ ἐνώσει διὰ συντόνου κοινῆς προσπάθειας, εἰς ἣν διαβεβαιούμεθα πάντας, πᾶσα ἀφ' ἡμῶν καὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐπιδειχθήσεται ἀγαθὴ διάθεσις καὶ ἀρωγὴ καὶ συναντίληψις»². Ὁμοίως ἐν ἑτέρῳ ἐγκυκλίῳ τοῦ πρὸς τὰς Ὀρθόδοξους Ἐκκλησίας τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον προτρέπεται, ὅπως ἀναπεμφθῶσιν ἱκετήριοι δεήσεις πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα καλέσῃ εἰς ἐνότητα πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν «τὰς ἀπὸ τοῦ σώματος αὐτῆς ὅπως ποτὲ ἔκτοτε ἀποσπασθείσας καὶ οὐδὲν ἦττον ἀπὸ τῆς ἀποστολοπαραδότου πίστεως καὶ διδασκαλίας κατὰ τὰ ἄλλα οὐδόλως ἢ μικρόν τι ἀπομακρυνθείσας χριστιανικὰς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς. Ἐπέστη δὴ πον ὁ καιρὸς, ὅπως ὑφ' ἡμῶν τε τῶν ἐγκεχειρισμένων τὴν πηδαλιουχίαν τῶν κατὰ τόπους ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, τῶν συγκροτουσῶν τὴν μίαν, ἁγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, καὶ ὑπὸ τῶν ἡγουμένων τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων πᾶσα καταβληθῇ μέρημα καὶ σπουδὴ πρὸς ἄρσιν τῶν ἐπιπροσθοῦσῶν τῇ προσεγγίσει καὶ τῇ ἐνώσει δυσχερειῶν, αἰτινες, πάντως, οὐκ εἰσὶ

τοσοῦτον μεγάλαι, ὅσον συνήθως ὑπολαμβάνεται καὶ νομίζεται»¹.

Ὡστε καὶ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου αἱ πρὸς ἀνασυγκόλλησιν καὶ ἐπανένωσιν τῆς κατ' ἀνατολὰς ἁγίας Ὀρθοδοξίας ἐπιπροσθοῦσαι δυσχέρειαι «οὐκ εἰσὶ τοσοῦτον μεγάλαι, ὅσον συνήθως ὑπολαμβάνεται καὶ νομίζεται», ἀρκεῖ μόνον ἐξ ὅλων τῶν ἐνδιαφερομένων μερῶν νὰ «καταβληθῇ πᾶσα μέρημα καὶ σπουδὴ πρὸς ἄρσιν τῶν ἐπιπροσθοῦσῶν τῇ προσεγγίσει καὶ τῇ ἐνώσει δυσχερειῶν». Τοῦτο ἀκριβῶς ἤρξατο γινόμενον ἐπ' ἐσχάτων μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν Ἑλληνικῆς καὶ Αἰθιοπικῆς, διὰ τῆς ἀμοιβαίας γνωριμίας καὶ κατανοήσεως ἐκατέρωθεν, διὰ τῆς σπουδῆς εἰς τὰς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησιαστικὰς καὶ Θεολογικὰς Σχολὰς ἀρίστων νέων Αἰθίοπων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς ἐπισκέψεων τῶν ἡγεμόνων Ἀβησσυνίας εἰς Ἑλλάδα τῷ 1954 καὶ Ἑλλάδος εἰς Ἀβησσυνίαν τῷ 1959 κ.λ.π. Ἰδιαίτατα ἡ προσέγγισις αὕτη ἐκορυφώθη καὶ ἐπεσφραγίσθη κατὰ τὴν εἰρημένην ἐπίσκεψιν τῶν Ἑλλήνων Βασιλέων εἰς Ἀβησσυνίαν καὶ τοὺς ἐκφωνηθέντας ἀμοτέρωθεν λόγους, οὓς σχολιάζων ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀξώμης εὐλόγως ἐρωτᾷ: «καὶ ἔπειτα» τί πρέπει νὰ «ἐπακολουθήσῃ»;

Ἀπαντῶντες εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο νομίζομεν, ὅτι ἡ ἐκ τῶν πραγμάτων ἐνδεικνυομένη ὁδός, ἣν «ἔπειτα» ὀφείλομεν νὰ ἀκολουθήσωμεν, εἶναι ὁ διορισμὸς μικτῆς ἐξ Ἑλλήνων καὶ Αἰθίοπων εἰδικῶν θεολόγων ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς πρὸς βαθεῖαν καὶ παμμερῆ μελέτην τῶν χωριζουσῶν τὰς δύο Ἐκκλησίας διαφορῶν καὶ διατύπωσιν οἷον εἰ μᾶς formula concordiae ἐπ' αὐτῶν. Μεταξὺ τῶν ἄλλων δέον ἐκ τῶν πρώτων νὰ ἐρευνηθῇ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἡ κυρία δογματικὴ διαφορὰ μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἀναφερομένη εἰς τὴν ὑποστατικὴν ἔνωσιν τῶν δύο φύσεων ἐν τῷ ἐνὶ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ ἡ στάσις τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας πρῶτον μὲν ἐναντι τοῦ δογματικοῦ ὅρου τῆς Δ' ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τοῦ ὀρίζοντος πίστιν πρὸς τὸν «ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστόν, Υἱόν,

1. Ἰω. Καρμίρη, Ἡ Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἐν «Ἐκκλησίᾳ» 28 (1951) 291.

2. Περιοδικὸν «Ὀρθοδοξία» Κωνσταντινουπόλεως 26 (1951) 490.

1. Αὐτόθι σ. 483.

Κύριον, Μονογενῆ, ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως γνωριζόμενον, οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνηρημένης διὰ τὴν ἔνωσιν, σωζομένης δὲ μᾶλλον τῆς ιδιότητος ἐκατέρας φύσεως καὶ εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης, οὐκ εἰς δύο πρόσωπα μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον»¹. Ἐπειτα δὲ καὶ ἐναντι τοῦ δογματικοῦ ὄρον τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τοῦ δογματίζοντος «δύο φυσικὰ θελήσεις ἐν αὐτῷ καὶ δύο φυσικὰ ἐνεργείας ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως, ἀμερίστως, ἀσυγχύτως, καὶ δύο μὲν φυσικὰ θελήματα οὐχ ὑπεναντία, ἀλλ' ἐπόμενον τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ θέλημα καὶ μὴ ἀντιπίπτον ἢ ἀντιπαλαῖον, μᾶλλον μὲν οὐδ' καὶ ὑποτασσόμενον τῷ θείῳ αὐτοῦ καὶ πανσθενεῖ θελήματι». διότι θέλει καὶ «ἐνεργεῖ ἐκατέρα μορφή μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε... τῆς φυσικῆς ἐν αὐτῇ τῇ μιᾷ ὑποστάσει διαφορᾶς γνωριζομένης τῷ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ἐκατέραν φύσιν θέλειν τε καὶ ἐνεργεῖν τὰ ἴδια»². Παραλλήλως θὰ παραστῆ ἀνάγκη νὰ ἐρευνηθῆ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἡ συναφῆς χριστολογικῆ διδασκαλία τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, καὶ μάλιστα ἡ ὑπὸ τῶν μονοφυσιτιζουσῶν Ἐκκλησιῶν χρησιμοποιούμενη φράσις καὶ διδασκαλία αὐτοῦ περὶ «μῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένης», ἣτις θὰ ἠδύνατο, φρονοῦμεν, νὰ ἀποτελέσῃ τὴν βάσιν τῆς συνεννοήσεως καὶ τοῦ συμβιβασμοῦ τῶν ἐκατέρωθεν ἀπόψεων. Διότι διὰ τῆς ἀνωτέρου δογματικῆς διατυπώσεως ὅτι ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν τιμώμενος ἅγιος Κύριλλος διδάσκει, ὅτι ἡ μετὰ τὴν ἔνωσιν «μία φύσις τοῦ Θεοῦ Λόγου» ἦτο «σεσαρκωμένη», δεχόμενος οὕτως-ιδίως μετὰ τὰς «διαλλαγὰς» τοῦ 433-τὸ πραγματικὸν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐν τῷ Χριστῷ καὶ ἐρμηνεύων ἄρα ὁ ἴδιος τὴν παρανοηθεῖσαν φράσιν «μία φύσις τοῦ Θεοῦ Λόγου» διὰ τοῦ «σεσαρκωμένη». Ἄλλαις λέξεσιν, ἐδέχτο ὁ ἅγιος Κύριλλος καὶ ἐν τῇ φράσει ἔτι ταύτη, καὶ πολὺ περισσότερον ἐν ἄλλαις ἐκφράσεσιν αὐτοῦ, τὴν ὑποστατικὴν ἔνωσιν τῶν δύο φύσεων, θείας καὶ ἀνθρωπίνης, ἐν τῷ ἐνὶ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ Λόγου ἀσυγχύτως,

ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως καὶ ἀχωρίστως, ἡ δὲ πίστις καὶ διδασκαλία του αὐτῆ, ὑπὸ τὴν γνωστὴν διατύπωσιν καὶ τάσιν τῆς ἀρχαίας Ἀλεξανδρινῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, θὰ ἠδύνατο ν' ἀποτελέσῃ εὐπρόσδεκτον ἀμφοτέρωθεν βάσιν συμφωνίας τῶν διίσταμένων ἀπόψεων ἐν τῷ δόγματι τούτῳ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συντόμως καὶ ἐνδεικτικῶς σημειωθέντων συνάγεται, ὅτι ἐν τῇ ἀντιμετωπίσει τοῦ προβλήματος τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν Ἑλληνικῆς καὶ Αἰθιοπικῆς μέλλουσι νὰ ἀνακύψωσι μεγάλα καὶ δυσχερῆ θεολογικὰ ζητήματα. Ἐπειδὴ δὲ ταῦτα ἀναφέρονται οὐ μόνον εἰς τὴν Αἰθιοπικὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Κοπτικὴν καὶ τὴν Ἀρμενικὴν καὶ τὰς Συριακὰς Ἰακωβιτικὰς Ἐκκλησίας, προτείνομεν ὅπως—πέραν τῆς μικτῆς Ἑλληνοαιθιοπικῆς θεολογικῆς ἐπιτροπῆς μελέτης—τὸ σεπτὸν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀναλάβῃ τὴν κανονικὴν πρωτοβουλίαν τῆς συστάσεως καὶ ἐτέρας εὐρύτερας θεολογικῆς ἐπιτροπῆς μελέτης ἐξ ὀρθοδόξων θεολόγων ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐκ θεολόγων πασῶν τῶν μονοφυσιτιζουσῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἣτις εὐρύτερον θὰ μελετήσῃ ἐμπεριστατωμένως τὸ μέγα τοῦτο ἐκκλησιαστικὸν θέμα καὶ τὰ πορίσματα αὐτῆς θὰ ὑποβάλλῃ ἐν καιρῷ εἰς τὰς οἰκείας Ἐκκλησίας πρὸς περαιτέρω διάσκεψιν καὶ κρίσιν καὶ ἀπόφασιν ἐπ' αὐτῶν.

Τελευτῶντες δυνάμεθα, ἐπὶ τῇ βάσει πάντων τῶν προειρημένων, νὰ ἀπαντήσωμεν νῦν εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἀξώμης τεθὲν ἐν τέλει τοῦ μνημονευθέντος ἄρθρου του «ἐρώτημα: καὶ ἔπειτα;», ἐφ' ὅσον τὸ ἐρώτημα τοῦτο ὀρθῶς ἐτέθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ «ἐνώπιον τῶν Καθηγητῶν τῶν Ὀρθοδόξων Θεολογικῶν Σχολῶν». Ἀπαντῶμεν λοιπὸν ὅτι μετὰ τὴν ἐπίσημον τῶν Ἑλλήνων Βασιλέων εἰς τὴν Αἰθιοπίαν ἐπίσκεψιν, τοὺς κατ' αὐτὴν ἐκφωνηθέντας λόγους καὶ τὰς γενομένας λίαν ἐνθαρρυντικὰς διαπιστώσεις περὶ ὀρθοδοξίας καὶ συνειδητοποιήσεως τῆς ἀδελφωσύνης τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, τὰς ὁποίας «συνδέει ἡ ἀρχαία ἱστορικὴ χριστιανικὴ πίστις», κατὰ τὴν διασίτωσιν καὶ ὁμολογίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Αἰθιοπίας, δὲν εἶναι δυστυχῶς δυνατόν, τόσον ἐσπευσμένως καὶ ἄνευ θεολογικῆς μελέτης καὶ ἄρσεως τῶν ἐμποδίων καὶ γενικωτέρας προπαρασκευῆς, εἰς τὸ ἀνωτέρω «ἐρώτημα»

1. Ἰω. Καρμίρη, Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεία τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τ. Α' σ. 165.

2. Ἀπόδοι σ. 187—8.

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Δ'

ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Ἀριθ. Πρωτ. 187.

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφέ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν Μετρούπολιτος κύριε Θεόκλητε, Πρόεδρε τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν Ὑμετέραν Σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ἐπὶ σταυροῦ παθὼν καὶ σαρκὶ θανάτου γενεσάμενος, ἐν τάφῳ δὲ τεθεὶς καὶ μέχρις Ἄδου καταβάς, ἀνέστη τριήμερος ἐκ νεκρῶν ὡς κραταῖος Θεὸς καὶ Δεσπότης, τὰ δεσμὰ τοῦ θανάτου διαρρήξας, τοὺς μοχλοὺς τοῦ Ἄδου συνθλάσας, τὸν Ἀδὰμ σὺν τῇ Εὐὰ ἐλευθερώσας, καὶ ζωὴν τὴν ἀγήρω καὶ αἰώνιον τοῖς

νὰ ἐπακολουθήσῃ ὅ,τι εἶπεν ὁ Αἰθίοψ δυνάστης τῆς Κανδάκης πρὸς τὸν Φίλιππον: «ἰδοὺ ὕδωρ, τί κωλύει με βαπτισθῆναι;»¹. Ἄλλ' ἐπιβάλλεται, φρονοῦμεν, νὰ ἐπακολουθήσῃ μακρὰ καὶ νηφαλιά καὶ ἐνδελεχῆς θεολογικὴ μελέτη καὶ ἐκκλησιαστικὴ ἀντιμετώπισις τοῦ ἀνακύνφαντος μεγάλου καὶ δυσχεροῦς ἐνωτικῆς προβλήματος καί, ἐν τῇ περιπτώσει τῆς ἐπιζυγόμενης ἐννοϊκῆς ἐπιλύσεως αὐτοῦ, πόνησις καὶ σύσφιγξις τῶν σχέσεων καὶ τῆς ἐπικοινωνίας καὶ ἀλληλογνωριμίας τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μετὰ παραλλήλου συστηματικῆς διαφωτίσεως καὶ ψυχολογικῆς προπαρασκευῆς τῶν ἐκκλησιαστικῶν πληρωμάτων αὐτῶν. Ἄλλὰ πρὸ πάντων καὶ ὑπεράνω πάντων τούτων ἐπιβάλλεται θερμὴ καὶ ἐκτενὴς καὶ συνεχὴς προσευχὴ πρὸς τὸν ἐν Τριάδι ἀπὸ κοινοῦ λατρευόμενον Θεόν, ὅπως καὶ πάλιν πέμψῃ τὸ Πνεῦμα τῆς Πεντηκοστῆς, ἵνα «καλέσῃ εἰς ἐνότητα πάντας», καὶ δὴ τὰς συνδεομένας διὰ τῆς κοινῆς «ἀρχαίας ἱστορικῆς χριστιανικῆς πίστεως» δύο ἀδελφὰς Ἐκκλησίας Ἑλληνικὴν καὶ Αἰθιοπικὴν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΙΡΗΣ

Καθηγητῆς τῆς Δογματικῆς Θεολογίας
ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν

1. Πράξ. 8,37.

πρὶν ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις δωρησάμενος.

Ἐν εὐγνωμοσύνῃ ἀροῦντῶ τὴν μεγαλωσύνην καὶ φιλανθρωπίαν Αὐτοῦ τὴν ἀνείκαστον ἐν ἐκκλησίᾳ πληθούσῃ ὑμνήσαντες, ὅτι κατηξίωσεν ἡμᾶς τοῦ ὑπερφνοῦς τούτου μυστηρίου τὴν ἀνάμνησιν καὶ αἰθὺς ποιήσασθαι, ἐν ὕψει, δὲ καὶ χαρᾷ καὶ πνευματικῇ εὐφροσύνῃ μετὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἱεροῦ Κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς Πληρώματος τὴν εορτὴν τῶν εορτῶν πανηγυρίζαντες, πρόφρονι τῇ καρδίᾳ καὶ γεγηθότες τὴν ψυχὴν, σπεύδομεν, διὰ τοῦ παρόντος, ἐν εὐχαριστίᾳ πολλῇ ἀνταποδοῦναι τῇ Ὑμετέρα γερασμιωτάτῃ καὶ περιποθήτῃ Μακαριότητι τὸν παρ' Αὐτῆς ἀπευθυνθέντα ἡμῖν πασχάλιον χαιρετισμὸν, τὸ «Ἀληθῶς Ἀνέστη» Αὐτῇ ἀντιφωνοῦντες, καὶ εὐχὰς ἅμα διαπύρους Αὐτῇ τε καὶ τῇ κατ' Αὐτὴν σεβασμίᾳ Ἱεραρχίᾳ καὶ τῷ τῇ σοφίᾳ Αὐτῆς πεπιστευμένῳ πληρώματι ἀπὸ καρδίας διατυποῦντες.

Ὁ Ἀναστὰς Κύριος ἐπιδαφιλεύοι Αὐτῇ ἀπλέτως τὴν τῆς Ἁγίας Ἀναστάσεως χάριν καὶ χαρὰν μετὰ παντός ἀγαθοῦ, καὶ στερεοῖ καὶ στηριζοῖ καὶ αἰξοῖ τὰ κατ' αὐτὴν πάντα, ὡς καὶ πάντα πανταχοῦ τὰ τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας.

Περιπτυσσόμεθα καὶ αἰθὺς Αὐτῇ ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι καὶ διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς καὶ ἐξειδικιασμένης τιμῆς.

Πάσχα τοῦ α' λ' ρθ'

τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

+ Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀθηναγόρας

Ε'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἀριθ. 288.

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ

Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας
καὶ πάσης Ἀφρικῆς
Θ Ε Ο Κ Λ Η Τ Ω

Τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος
ἀσπασμὸν ἅγιον ἐν τῷ Ἀναστάντι.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς Μεγάλῃς Ἐορτῆς τοῦ Πάσχα, ἣν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἠξίωσεν ἡμᾶς ὁ Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χρι-

στός, ἵνα καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο μετὰ τοῦ ἀγαπητοῦ Ἡμῶν Ποιμνίου καὶ τῆς ὄλης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Ἡμῶν ἐορτάσωμεν, ἐθεωρήσαμεν καθήκον Ἡμῶν, ὅπως καὶ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετὰ τοῦ Ἀγαπητοῦ Ποιμνίου αὐτῆς μετὰ πολλῆς συγκινήσεως συγχαρῶμεν.

Εὐχόμεθα ἀδελφικῶς ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς ἐπὶ πολλὰ συνεχῆ ἔτη, ἵνα καταξιῶ ἡμᾶς, ὅπως τὴν ἐορτὴν ταύτην, δι' ἧς ὁ Κύριος ἀπήλλαξεν ἡμᾶς τοῦ Θανάτου καὶ ἐξησφάλισεν αἰώνιον ζωὴν, ἐορτάζωμεν ἀείποτε ἐν ἀγαλλιάσει καὶ χαρᾷ καὶ τῇ βεβαίᾳ ἐλπίδι ἀπολαύσεως αὐτῆς.

Ἐπὶ τούτοις τοὺς θερμοὺς ἀδελφικοὺς ἀσπασμοὺς Ἡμῶν ἀποστέλλοντες τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, διατελοῦμεν

† Ὁ Ἀλεξανδρείας Χριστοφόρος
ἐν Χῶ Ἀδελφὸς ὅλως πρόθυμος

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Πάσχα 1959.

ΣΤ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 365.

B E N E Δ Ι Κ Τ Ο Σ

ἐλέω Θεοῦ Πατριάρχης τῆς Ἁγίας Πόλεως
Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης
Θ Ε Ο Κ Λ Η Τ Ω

τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν
Ὑπερέμῳ καὶ Ἐξάρχῳ πάσης Ἑλλάδος
ἀσπασμὸν ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
ἐκ νεκρῶν Ἀναστάντι.

Ἀνέστη Χριστὸς καὶ κράτος θανάτου λέλυται καὶ ζωὴ ἐν τῷ κόσμῳ πολιτεύεται. Ἀνέστη Χριστὸς καὶ οὐρανοὶ μὲν εὐφραίνονται, γῆ δὲ ἀγάλλεται καὶ ἐορτάζει κόσμος, ὄρατός τε ἅπας καὶ ἀόρατος. Ἀνέστη Χριστὸς καὶ τὰ ἀρχαῖα παρῆλθε καὶ ἰδοὺ γέγονε τὰ πάντα καινὰ καὶ ἡ χθὲς πενθηφοροῦσα καὶ τεθλιμμένη Ἁγιωτάτη Ἡμῶν Μήτηρ Ἐκκλησία, χαίρουσα σήμερον καὶ σκιρτῶσα εὐθέως πανηγυρίζει, «ὅτι ἀνέστη Χριστὸς, ὡς παντοδύναμος».

Τῆς παγκοίνου δὴ ταύτης χαρᾶς καὶ κοινῆς εὐφροσύνης ἐπὶ τῇ ὄντως ἱερᾷ καὶ πανεόρτῳ ἡμέρᾳ τῆς Ἀναστάσεως μετέχοντες καὶ Ἡμεῖς καὶ Πάσχα κροτοῦντες αἰώνιον μετὰ τῶν ἀπανταχόθεν τῆς οἰκουμένης συνελληλυθότων ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ θεοτιμῆτῳ πόλει Ἱερουσαλὴμ εὐλαβεστάτων προσκνητῶν, μετ'

ἀγάπης ἐγκαρδίου ἐμνημονεύσαμεν σήμερον τοῦ Γερασμίου ὀνόματος τῆς ὑμετέρας ποθεινοτάτης Ἡμῖν Μακαριότητος ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Παναγίου καὶ Ζωοδόχου Τάφου, ἐξ οὗ, «σαρκί, ὑπνώσας ὡς θνητὸς ὁ βασιλεὺς καὶ Κύριος, τριήμερος ἐξανέστη», θερμῶς δ' ἠτησάμεθα παρ' αὐτοῦ τῇ Ἱερᾷ αὐτῆς Κορυφῇ πᾶν ἀγαθὸν καὶ σωτήριο.

Μετ' ἀγάπης δὲ πολλῆς καὶ νῦν ἦκοντες πρὸς τὴν ὑμετέραν Σεβασμιωτάτην Μακαριότητα διὰ τῶνδε Ἡμῶν τῶν Γραμμάτων, ἄσμενοι προσφθεγγόμεθ' αὐτῇ τὰ τετραπὰ καὶ θυμῆρη Ἐδαγγέλια «Χριστὸς Ἀνέστη» καὶ ἐν ἀγαλλιάσει περιπτυσσόμεθα αὐτὴν ἐν φιλήματι ἀγίῳ ὀλοθύμως συγχαίροντες αὐτῇ, ὅτι «Ἀνέστη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν, λύσας θανάτου τὰ δεσμά», αἰτούμενοι ἅμ' αὐτῇ καὶ παντὶ τῷ ἄνωθεν ἐγκεχειρισμένῳ αὐτῇ Χριστεπωνύμῳ πληρώματι παρὰ τοῦ Ἀναστάντος Σωτῆρος Ἡμῶν Χριστοῦ ὑγιεῖαν κατ' ἄμφω καὶ ὄλβον καὶ πᾶσαν οὐράνιον εὐλογίαν ἐπ' ἀγαθῷ τῇ Ἁγιωτάτῃ αὐτοῦ Ἐκκλησίας καὶ εἰς δόξαν τοῦ Παναγίου καὶ προσκνητοῦ αὐτοῦ ὀνόματος.

Σὺν πᾶσι δὲ τούτοις ἀδελφικῶς ἀξιοῦντες τοῖς συγκροτοῦσι τὴν περὶ αὐτὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον Πανιερωτάτοις Ἀρχιερεῦσι μεταδοθῆναι τὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφικὸν Ἡμῶν ἀσπασμὸν, περιπτυσσόμεθα καὶ αὐθις αὐτὴν ἀπλέτῳ τῷ πόθῳ, αἰτούμενοι δὲ παρὰ τοῦ Χαριτοδότου Θεοῦ τὰ ἔτη αὐτῆς ὡς πλεῖστα, ὑγιεινὰ καὶ σωτήρια, διατελοῦμεν Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλὴμ Πάσχα 1959
Τῆς Ὑμετέρας Γερασμίας Μακαριότητος ἀγαπητὸς ἐν Χῶ ἀδελφὸς καὶ ὅλως πρόθυμος
† Ὁ Ἱεροσολύμων Βενέδικτος.

Ζ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἂν ἡμῖν ἀγαπητὴ καὶ περισπούδαστε ἀδελφὴ καὶ συλλειτουργγέ, Κύριε Θεόκλητε, τὴν Ὑμετέραν περισπούδαστον Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερῆδιστα προσαγορευόμεν.

Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν σήμερον ἀναδέδεικται. Χριστὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, τὸν θάνατον πατήσας καὶ καταλύσας αὐτοῦ τὸ κράτος, ἀνέστη τριήμερος ἐκ τάφου, καθὼς προεῖπε, ἐλευθερώσας μὲν ἐκ τῆς φθορᾶς τὴν πεπτωκυῖαν ἀνθρωπό-

τητα καὶ ἀφθαρσίαν αὐτὴν ἐνδύσας, τὴν πᾶσαν δὲ κτίσιν ἀνακαινίσας καὶ ἐπὶ τὴν πάλαι ἐπαναγαγῶν λαμπρότητα καὶ μακαριότητα. Οὐρανός τε καὶ γῆ συναγάλλονται καὶ συνευφραίνονται.

Τῆς παγκοίνου ταύτης χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως ἐπὶ τῇ ὑπερφυεῖ ἐκ νεκρῶν Ἀναστάσει τοῦ Σωτῆρος μετέχοντες καὶ ἡμεῖς, αἶνον μὲν αὐτῇ καὶ εὐχαριστίαν ἀναπέμπομεν, ἐξ ἔθους δ' ἱεροῦ καὶ ἀδελφικοῦ καθήκοντος ἄσμενοι ἤκομεν εἰς νοεράν ἐπίσκεψιν τῆς Ὑμετέρας περισπουδάστου Μακαριότητος. Φιλήματι ἀγίῳ Αὐτὴν κατασπαζόμενοι καὶ περιπτυσσόμενοι καὶ τὸ ἀγγελικὸν προσφώνημα «Χριστὸς Ἀνέστη» ἐν χεῖλεσι φέροντες, ὄλη μὲν ψυχῇ καὶ καρδίᾳ συγχαίρομεν, ὀλοθύμους δ' εὐχὰς τῷ Σωτῆρι καὶ Θεῷ ἀναφέροντες, δεόμενοι τοῦ τὰς πύλας τοῦ Ἄδου συντρίψαντος καὶ τοὺς ἀπ' αἰῶνος ἐκ τάφου ἐγείραντος Παντοδυνάμου ἡμῶν Θεοῦ διαφυλάττειν τὴν Ὑμετέραν ἀδελφικὴν Κορυφὴν ὑγιαίνουσαν καὶ ἐν ἀγαθοῖς εὐθηνούσαν καὶ ἀξιούσῃ Αὐτὴν ἐπὶ ἔτη ὅτι πλεῖστα ἐορτάζειν τὴν Ζωηφόρον Αὐτοῦ Ἀνάστασιν, ἀκμάζουσαν ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Εὐαγγελίου, ἀσφαλῶς ἐπὶ σωτηρίαν χειραγωγοῦσαν τὸν πεπιστευμένον Αὐτῇ χριστεπώνυμον λαὸν καὶ πλουσίως συμβάλλουσαν εἰς ἀγαθὸν καὶ ὄφελος τῆς ὅλης Ἀγίας αὐτοῦ Ἐκκλησίας καὶ εἰς δόξαν Κυρίου.

Ὅλοκαρδίους δ' εὐχὰς ποιούμενοι καὶ ὑπὲρ τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας, ἧς Αὐτὴ προΐσταται, καὶ ὑπὲρ τῆς εἰρήνης καὶ καλῆς καταστάσεως τοῦ σύμπαντος κόσμου, παρακαλοῦμεν διαβιβασθῆναι τὰς ἐορτίους ἡμῶν προσρήσεις καὶ εὐχὰς τοῖς ἀγαπητοῖς ἀδελφοῖς, τοῖς συγκροτοῦσι τὴν περὶ Αὐτὴν ἀγίαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον, καὶ ἀπονέμοντες Αὐτῇ καὶ αὐθις τὸν ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι ἀσπασμόν,

διατελοῦμεν Τῆς Ὑμετέρας
περισπουδάστου Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
καὶ ὅλως πρόθυμος
† Ὁ Κύπρου Μακάριος

Ἐν τῇ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῇ Κύπρου
Ἄγιον Πάσχα, 1959.

Η'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΤΟΥ ΚΑΝΤΕΡΜΠΟΥΡΥ

Θ Ε Ο Κ Λ Η Τ Ω

Τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος

Ἀθήνας, Ἑλλάδα

Μακαριώτατε καὶ ἀγαπητέ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

«Μὴ φοβείσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν Ἐσταυρωμένον ζητεῖτε· οὐκ ἔστιν ὧδε, ἠγγέρθη καθὼς εἶπεν». Ἀλληλουῖα. (Μαθ. 28,5-6).

Κατὰ τὸ Πάσχα, πάντες οἱ Χριστιανοὶ ἀγάλλονται, ἀκούοντες διὰ μίαν προσέτι φωνὴν τὸ ἀνωτέρω μῆνυμα τοῦ Ἀγγέλου. Πρὸς ἡμᾶς, ὡς πρὸς ἐκείνους, τοὺς πρώτους μαθητάς, οἵτινες ἐπορεύθησαν ἐνωρὶς εἰς τὸ μνημεῖον, ἔρχεται τὸ ἐν λόγῳ μῆνυμα τῆς ἐλπίδος, ἐκδιῶκον τὸν φόβον, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἀνέστη ὁ Χριστὸς ἐκ νεκρῶν καὶ ἐνίκησε τὸν θάνατον. Διὰ τοῦ κενοῦ τάφου ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτει πρὸς ἡμᾶς, ὅτι ἡ Δικαιοσύνη του ἐπικρατεῖ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀδικίας. Κατὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Υἱοῦ του, ὁ Θεὸς ἐκδηλοῖ πρὸς ἡμᾶς τὴν δόξαν του διὰ τῆς ἀγάπης του, ἧτις εἶναι ἰσχυροτέρα τοῦ θανάτου. Ὡς μέλη τοῦ μυστικοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ δὲν φοβούμεθα πλέον, ἐπειδὴ «ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον» (Α' Ἰω. 4,18).

Εἰς πείσμα τοῦ σκότους καὶ τοῦ φόβου ἐν τῷ περὶ ἡμῶν κόσμῳ ἀγαλλόμεθα ὁμοῦ, ἐν τῷ φωτὶ τῆς τοῦ Κυρίου Ἀναστάσεως, γινώσκοντες ὅτι οἱ φόβοι ἡμῶν ἀπεβλήθησαν διὰ τῆς Καλῆς Ἀγγελίας τῆς νίκης Αὐτοῦ. Καθ' ὅτι «Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει» (Ρωμ. 6,9).

Ὡς ἐνούμεθα κατὰ τὴν λατρείαν καὶ τὰς εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ Πασχαλινῇ νίκῃ, λαμβάνομεν πείραν τῆς κοινωνίας ἐν τῇ Ἀναστάσει τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Ἐν τῇ ἐνώσει ταύτῃ εὐχαριστοῦμεν διὰ τοὺς δεσμούς, οἵτινες ἤδη ὑφίστανται μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν καὶ προσευχόμεθα δι' ἔτι στενωτέραν ἐνότητα κατὰ τὸ τοῦ Κυρίου θέλημα.

Κατὰ τὰς ἐορτὰς τῆς σωτηρίας ἡμῶν πέμπω περιχαρεῖς καὶ ἐγκαρδίους χαιρετισμούς τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, τῷ Κλή-

Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΛΑΤΡΕΙΑΣ

Ἡ Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος Λατρεία ἀποτελεῖ ἀριστὴν ἀπόδειξιν¹ τῆς στενωτάτης σχέσεως, ἣτις ὑφίσταται μεταξὺ Ὁρησκείας καὶ Τέχνης². Ἦδη αὐτὴ αὐτὴ ἢ ὑπαρξίς τῆς Λατρείας ταύτης, ἣτις ὀρθῶς χαρακτηρίζεται ὡς «σχολὴ τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης»³, ἀποτελεῖ ἀρίστην κατάρτισιν καὶ ἀναγνώρισιν τῶν αἰσθητικῶν ἀξιών, ἣτοι τῶν ἀξιών τοῦ καλοῦ (τοῦ ὠραίου ἢ τοῦ κάλλους). Πρὸς διαμόρφωσιν καὶ ἀποκρυστάλλωσιν τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθόδοξου Λατρείας καὶ πρὸς τέλεσιν τῶν ἐμψυχουσῶν αὐτῆν Τριῶν Λειτουργιῶν καὶ τῶν ἄλλων ἱερῶν ἀκολουθιῶν τῆς συνεργάζονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησιαστικαὶ τέχναι, αἱ ὁποῖαι ἔχουν λειτουργικόν, πνευματικὸν καὶ ἀναγωγικὸν χαρακτῆρα⁴. Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν ὀρθόδοξων ναῶν διὰ τοῦ μυσταγωγικῶν χαρακτῆρα ἔχοντος ρυθμοῦ αὐτῆς ἢ ἐν τοῖς ναοῖς τούτοις ζωγραφικὴ μετ' τὴν ἁρμονίαν τῶν μυστικῶν σχημάτων καὶ χρωμάτων τῆς ἢ ἐκκλησιαστικῆς ποίησις μετ' τὴν ἁρμονίαν τῶν στίχων, τοὺς πνευματικοὺς λόγους καὶ τὸν δραματικὸν χαρακτῆρα τῆς ἢ μετ' αὐτῆς συνδεομένη πρὸς ἀποτελέσιν τῆς ψαλμωδίας ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς⁵ διὰ τῆς ἁρμονίας τῶν φθόγγων καὶ τῶν μυστικῶν ἤχων, οἱ ὅποιοι ἐκφράζουν τὰ διὰ τῆς λατρείας δημιουργούμενα ἐν ἡμῖν θρησκευτικὰ βιώματα⁶ αἱ λοιπαὶ ἐκκλησιαστικαὶ τέχναι, αἵτινες τεχνουργοῦν τὰ ἄμφω τῶν ἱερῶν, τὰ σκευὴ τοῦ ναοῦ καὶ πάντα

τὰ ἐν τῇ καθ' ὅλου λατρεία χρησιμοποιούμενα ἀντικείμενα⁷—πᾶσαι αἱ ἐν χώρῳ καὶ χρόνῳ πραγματοποιήσεις αὐταὶ καὶ ὑλοποιήσεις καὶ ἐκφράσεις τῆς ἀξίας τοῦ «Καλοῦ» ἐν τῇ ἰδεωδεστάτῃ συναρτήσῃ αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ «Ἀγίου», ἀποκαλύπτουσαι, «τῶν αἰσθησῶν ἐνεκα» δι' ὑλικῶν μέσων, τὸ μυστικὸν νόημα καὶ περιεχόμενον τῆς ὀρθόδοξου λατρείας, δημιουργοῦν ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ὀρθόδοξου πιστοῦ οὐ μόνον θρησκευτικὰ, ἀλλὰ καὶ ἀπαράμιλλα αἰσθητικὰ βιώματα, τὰ ὁποῖα «μεταρσιοῦν αὐτὸν εἰς τὴν ὑπερκόσμιον σφαῖραν» τοῦ ἐρασμίου καὶ πανυπερτελείου κάλλους καὶ ἀποκαλύπτουν πτυχὰς τινὰς «τῆς θείας τελειότητος, ὠραιότητος καὶ ἁρμονίας»⁸.

Ἄλλ' ἢ ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθόδοξου Λατρείας κατάφασις τῶν αἰσθητικῶν ἀξιών δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὸ ἐν αὐτῇ ἐκδηλοῦται ἢ συνισταμένη καὶ τὸ πλήρωμα τῶν ἐκκλησιαστικῶν τεχνῶν. Ὁ μελετῶν στοχαστικῶς αὐτὴν μετ' ἐκπλήξεως παρατηρεῖ, ὅτι αὕτη, λαμβάνουσα οἶον καὶ θεωρητικὴν ἢ φιλοσοφικὴν στάσιν ἐναντι τῶν αἰσθητικῶν ἀξιών, περιέχει καὶ ἀξιοθαύμαστον Φιλοσοφίαν τοῦ Ὁραίου ἢ Αἰσθητικῆς⁹.

Ἐν τῇ Αἰσθητικῇ ταύτῃ ἐπανειλημμένως καὶ δι' ἀναριθμητῶν πλαστικῶν καὶ ὠραιότητων ἐκφράσεων, ἐξυμνοῦνται ἐν πρώτοις αἱ ἀξίαι τοῦ Ὁραίου καὶ τοῦ Κάλλους καὶ πᾶν ὅ,τι αἰσθητοποιεῖ ταύτας τόσο ἐν τῇ πνευματικῇ, ὅσον καὶ ἐν τῇ ὑλικῇ σφαίρᾳ. Οὕτω, πρὸς τοὺς ἄλλους, ἐξαιρῶνται τὸ ἀπόλυτον, «ἄρρητον», «ἀκήρατον» καὶ «ἐράσμιον» κάλλος τοῦ Θεοῦ ἢ τοῦ «ὠραιότητος κάλλει» Σωτῆρος Χριστοῦ (Πρβλ. τὰς ἐκφράσεις: «ὁ ὠραιότατος Λόγος», «ὁ ὑπὲρ πάντας βροτοὺς ὠραῖος», «ὁ καλλωπίσας τοὺς βροτοὺς θείας ἀγαῖς», «ὁ Νυμφίος ὁ κάλλει ὠραῖος παρὰ πάντας ἀνθρώπους» κ.ο.κ.). Ἐπίσης ἐξυμνεῖται τὸ κάλλος τοῦ «ὠραίου ὑπὲρ σάπφειρον καὶ χρυσόν» Σταυροῦ καὶ ἡ ὠραιότης τῆς κτίσεως, τοῦ ἐνάστρου οὐρανοῦ, τῆς ἀνθοστολιστοῦ γῆς καὶ τῆς «ὠραιωθείσης ἐν γυναιξί» Θεοτόκου, ἣτις θεωρεῖται ὡς «χρυσόκαλλώπιστος λυχνία», «τὸ ἐγκαλλώπισμα τῶν ἀποστόλων», «ἡ καλλονὴ τοῦ Ἰακώβ», ἢ «ὁλόφωτος κόρη», ἢ «ὠραία Κόρη», ἣτις ἔχει «ὠραιότητα παρθενίας» κ.λ.π. Καὶ ἡ Ἐκκλησία, κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ὀρθόδοξον Λατρείαν, λάμπει ἐξ ἐρασμίου κάλλους καὶ «ὠραῖζεται ὡς νύμφη κοσμηθεῖσα». Ὡσαύτως ὑπὸ θείου κάλλους κεκοσμημένοι παρουσιάζονται τόσο οἱ ἄγιοι, ὅσον καὶ οἱ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τῆς Θείας Χάριτος ζῶντες ἄνθρωποι, αἵτινες ἔχουν «πρωτόκτιστον κάλλος» καὶ εἶναι «λε-

1. Πρβλ. Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Ἡ μορφωτικὴ ἀξία τοῦ ἰσχύοντος Τριωδίου, Διατριβὴ ἐπὶ ὑψηλείᾳ, ἐν Ἀθήναις 1958, σελ. 109 ἐξ.

2. Πρβλ. Εὐαγγ. Θεοδώρου, Αἰσθητικὴ ἢ Φιλοσοφία τῆς Τέχνης ἐν τῷ Κατηχητικῷ Βοηθήματι «Χριστιανικὸς Ἀνθρωπισμός», ἐκδ. Ἀποστολ. Διακονίας, ἐν Ἀθήναις 1951, σελ. 296-308.

3. Marie-Louise Baud, L'Éducation liturgique ἐν Liturgia, Encyclopédie populaire des connaissances liturgiques, Paris 1947, σελ. 1004.

4. Πρβλ. Φωτίου Κόντογλου, Ἡ λειτουργικὴ τέχνη ἢ ἡ βυζαντινὴ ζωγραφικὴ, Ἀθήναι 1956, σελ. 5. Τοῦ αὐτοῦ, Αἱ ἐκκλησιαστικαὶ τέχναι ἐν τῇ Ὀρθόδοξῳ, περ. «Ἐκκλησία» 25 (1957) 533-535.

5. Πρβλ. Ν. Τομαδάκη, Βυζαντινὴ ὕμνοδία καὶ βυζαντινὴ μουσικὴ, περ. «Ἐκκλησία» 8-9 (1955) 115-116. Ἀνδρ. Φωτράκη, Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν ποίησις κατὰ τὰς κυριώτερας αὐτῆς φάσεις, Ἀθήναι 1957, σελ. 39 ἐξ.

6. Πρβλ. Λεων. Φιλιππίδου, Σχέσις Ὁρησκείας καὶ Τέχνης, περ. «Ἐκκλησία» 13-15 (1942) 89-91.

ρω ὕμῶν καὶ τῶ πιστῶ λαῶ, εὐχόμενος ὅπως «ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου καταρτίσει ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ» (Ἐβρ. 13,20-21).

Ἑμέτερος ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς Τζεόφρεϋ
† Ἀρχιεπίσκοπος Καντέρμπουρου,
Πριμᾶτος πάσης Ἀγγλίας.

7. Φ. Κόντογλου, Αἱ ἐκκλ. τέχναι..., ἐνθ. ἀνωτ.

8. Λεων. Φιλιππίδου, ἐνθ. ἀνωτ. Πλείονα γενικῶς περὶ τῶν σχέσεων θρησκευτικῶν καὶ αἰσθητικῶν ἀξιών ἰδὲ ἐν A. Rademacher, Religion und Bildung, Bonn 1935, σελ. 200 ἐξ. καὶ Johannes Hessen, Religionsphilosophie², τόμ. 2, München-Basel 1955, σελ. 59 ἐξ.

9. Εὐαγγ. Θεοδώρου, Ἡ μορφωτικὴ ἀξία τοῦ ἰσχύοντος Τριωδίου, σελ. 110.

λαμπρυσμένοι τῆς ὠραιότητος ταῖς καλλοναῖς» (Πρβλ. τὰς ἐξῆς ἐκφράσεις: Οἱ Ἀπόστολοι εἶναι τοῦ Ἥλιου τῆς δόξης ἀυγάσματα», «λαμπηδόνες παμφαεῖς», «ἀλύρα τοῦ Σωτήρος Πνευματοκίνητος», ἵνα «μελουργῶσι τὸ εὐχον ἔπος», ἔχουν «ὠραίους πόδας», ἵνα εὐαγγελίζωνται πᾶσιν εἰρήνην κ.ο.κ. Ὁ Γρηγόριος Παλαμᾶς ἐξυμνεῖται ὡς «τῶν μοναζόντων ἐγκαλλώπισμα» καὶ «τῶν μοναστῶν ἡ καλλονή». Γενικῶς οἱ ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ τῆς Θείας Χάριτος ζῶντες ἔχουν «ὠραιότητα νοῦ» καὶ ψυχῆς, εἶναι κεκοσμημένοι ὡς νυμφίος καὶ νύμφη, «ταῖς ἐνθέοις πράξεσι καλλύνονται» κ.λ.π.). Τέλος, κατὰ τὴν ἐμψυχουμένην ὑπὸ τοῦ ἰδανικοῦ τῆς «καθολικῆς ὠραιότητος» Ἑλληνικὴν Ὁρθόδοξον Λατρείαν, διὰ τοῦ θείου τούτου κάλλους ἐξωρατίζεται καὶ πᾶν ὅ,τι καταυγάζεται ὑπὸ τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ ἢ ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ ἀπολυτρωτικὸν αὐτοῦ ἔργον. Οὕτως ὁ τάφος τοῦ Χριστοῦ εἶναι «Παραδείσου ὠραιότερος καὶ παστάδος πάσης βασιλικῆς λαμπρότερος» ὁ χρόνος τῆς νηστείας καὶ τῆς ἐγκρατείας χαρακτηρίζεται ὡς «ὠραῖος» ἢ «ὠραιότατος» ἢ νηστεία εἶναι «καλλίστη» ἢ μετάνοια ἔχει μυστικὴν «καλλονήν» ὁ νυμφὸν τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀκεκοσμημένος, ὁ δὲ εἰσερχόμενος εἰς αὐτὸν καταυγάζεται «ταῖς τοῦ θείου φωτὸς ἀκτίσιν» ἐν τῇ «ἀόληφ φωτοχυσίᾳ τῆς φωτοφανείας τοῦ Χριστοῦ» καὶ «τῆς ὠραιότητος τοῦ κάλλους τοῦ Χριστοῦ ἐλλάμπεται»¹⁰.

Ἄλλὰ τὸ ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος Λατρεία διαποτίζεται ὑπὸ τοῦ ἰδεώδους τῆς «καθολικῆς ὠραιότητος» δὲν πρέπει νὰ ὀδηγήσῃ ἡμᾶς εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὑπάρχει ἐν αὐτῇ εἰς ἄκρατος Αἰσθητικισμὸς («Ästhetizismus»), ἐκτρεπόμενος εἰς «ὠραιολογίαν», κενὴν ἀξιολογικῶν προσανατολισμοῦ καὶ περιεχομένου καὶ δημιουργῶν μονομερεῖς αἰσθητικὸς ἀνθρώπου («homo aestheticus») ¹¹, μὴ ἔχοντας σχέσιν πρὸς τὸ πλήρωμα τῶν ἄλλων πνευματικῶν ἀξιών. Ἦδη οἱ ἀνωτέρω μνημονευθέντες στίχοι ἀποδεικνύουν, ὅτι τὸ Ὁ ρ α ῖ ο ν καὶ τὸ Κ α λ ὸ ν δὲν εἶναι ὑποκειμενικὸν δημιούργημα, οὔτε αἰωρεῖται ἐν τῷ κενῷ, ἀλλὰ προϋποθέτει τὴν ὑπαρξίν ἀντικειμενικοῦ τινος προσώπου ἢ πράγματος ἢ πνευματικοῦ ἢ ὕλικου φαινομένου¹², ὅπερ εἶναι φορεὺς τῆς ἀξίας τοῦ Ὁραίου καὶ τοῦ Κάλλους, διότι ἀποκαλύπτει πτυχὰς τινὰς τῆς Θείας τελειότητος καὶ ἀρμονίας. Ἐπειδὴ δὲ ἀκριβῶς ἡ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ὁρθόδοξῳ Λατρείᾳ παρουσιαζομένη πνευματικὴ καὶ ὕλική πραγματικότης παρουσιάζεται ὡς ἀμέσως συναρτωμένη πρὸς τὸ θεῖον καὶ πανυπερτέλειον κάλλος, δι' αὐτὸ καὶ αὐτὴ μετέχει τοῦ κάλλους αὐτοῦ τόσο περισσότερον, ὅσον μεγαλυτέρα εἶναι ἡ ἐπαφὴ καὶ συνάρτησις αὐτῆς μετὰ τοῦ Θείου. Οὕτως ὁ μὲν Θεάνθρωπος Ἰησοῦς εἶναι ὁ «ὠραιότατος τῶν κάλλει ὑπὲρ πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, τῇ δόξῃ

ἀπαστράπτων», ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ εἶναι ἡ «ὠραιωθεῖσα ἐν γυναιξί». Καὶ πάντα τὰ ἄλλα ἔμψυχα καὶ ἄψυχα ὄντα, ὅσον περισσότερον αἰσθητοποιοῦν τὴν περὶ αὐτῶν ἰδέαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνταποκρίνονται εἰς τὸ περὶ τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν δημιουργικὸν θέλημα Αὐτοῦ, τόσο περισσότερας πτυχὰς τοῦ θείου κάλλους ἀποκαλύπτουν. Ὅθεν οἱ διὰ τῆς μετανοίας, τῆς ἀσκήσεως, τῆς νήψεως καὶ τῆς προσευχῆς καθαρζόμενοι μέλλουν οὐ μόνον νὰ ἀποκτήσουν τὴν μυστικὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἴδουν «Χριστόν, τὸ ἐράσιμον κάλλος θείας ἀναβάσεσι» καὶ νὰ «ἐπιτύχωσι» τοῦ πληρώματος «τῆς ὠραιότητος τοῦ κάλλους» τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, ὡς καὶ τῆς ἐκ τῆς «γλυκειᾶς καὶ τερπνῆς μετουσίας» αὐτοῦ ἀπολαύσεως καὶ τρυφῆς, τοῦθ' ὅπερ—βεβαίως οὐχὶ καθ' ὕλην καὶ ἐξ ἐπόψεως περιεχομένου, ἀλλὰ μόνον εἰδολογικῶς καὶ ἐξ ἐπόψεως μορφῆς—ὑπομνησκει πως τὸν πλατωνικὸν ἔρωτα, ὅστις οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ φορὰ καὶ τάσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ ὑπέρτατον καὶ ἀπόλυτον θεῖον κάλλος ¹³.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, καθίσταται δῆλον, ὅτι ἡ Αἰσθητικὴ τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθόδοξου Λατρείας δεικνύει κατ' ἀπαράμιλλον τρόπον τὰς συναρτήσεις τῆς ἀξίας τοῦ κάλλους πρὸς τὰς λοιπὰς πνευματικὰς ἀξίας. Τὸ Ὁραῖον δὲν συνδέεται μόνον μετὰ τῆς ἀξίας τοῦ «Ἀγίου», ὅπερ εἶναι ἡ πηγὴ πασῶν τῶν ἀξιών, ἀλλὰ συναρτᾶται καὶ πρὸς τὰς θεωρητικὰς ἀξίας τῆς ἀληθείας καὶ τῆς γνώσεως, ὡς αἰσθητοποιούμενον ἐν τῇ ὑπὸ τῶν γνωστικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου γινωσκομένη καὶ κατανοουμένη ὄντολογικῇ σφαίρᾳ. Ἴνα ἐμφανισθῇ ἡ ὠραιότης, δεόν νὰ ὑπάρξῃ προηγουμένως τὸ ὠραῖον ἀντικείμενον. Οὕτως ἡ Αἰσθητικὴ τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθόδοξου Λατρείας ἐπαληθεύει πως τὸ μεσαιωνικὸν ἀπόφθεγμα, κατὰ τὸ ὅποιν «τὸ κάλλος εἶναι ἡ λάμψις τῆς ἀληθείας» («pulchritudo ist splendor veritatis») ¹⁴.

Ἄλλ' ἐφ' ὅσον, ὡς εἶπομεν, ἡ κάθαρσις εἶναι ἡ ἀπαραίτητος προϋπόθεσις πρὸς γνῶσιν καὶ θέαν τοῦ πανυπερτελείου κάλλους, εἶναι πρόδηλον, ὅτι ἡ αἰσθητικὴ ἀξία ἔχει στενωτάτον σύνδεσμον καὶ πρὸς τὰς ἠθικὰς ἀξίας. Τὸ ἀληθῶς Ὁραῖον συμβαδίζει μετὰ τοῦ Ἀγαθοῦ ¹⁵.

Ὁ στενωτάτος σύνδεσμος τῆς ἀξίας τοῦ Ὁραίου πρὸς τὰς θρησκευτικὰς, γνωστικὰς καὶ ἠθικὰς ἀξίας

13. Πρβλ. Π. Μπρατσιώτου, Τὸ νόημα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, ἐν Ἀθήναις 1956, σελ. 16έξ. J. Hesse n, Ethik, Grundzüge einer personalistischen Wertethik, Leiden 1954, σελ. 45 έξ.

14. R. Guardini, Vom Geist der Liturgie, σελ. 114-117, ἐνθα τονίζεται, ὅτι «ἡ ψυχὴ τοῦ ὠραίου εἶναι ἡ ἀλήθεια».

15. Δι' αὐτὸ ἡ Τέχνη καὶ ἡ Αἰσθητικὴ αὐτὸ μόνον δὲν εἶναι ἀσχετος πρὸς τὴν ἠθικὴν, ἀλλὰ καὶ περιέχει τόσο ἠθικὸν στοιχεῖον, ὥστε τὸ ἐλληνικὸν δαιμόνιον, πρὸς δήλωσιν τοῦ τελείου ἀνθρωπίνου τύπου, νὰ πλάσῃ τὴν μοναδικὴν ἐν ταῖς ἀνθρωπίναις γλώσσαις εἰδικὴν μονολεξίαν τῆς κ α λ ο κ α γ α θ ί α ς, διὰ νὰ τονίσῃ τὴν ὄντολογικὴν καὶ δεοντολογικὴν συνάρτησιν τοῦ ὠραίου καὶ τοῦ ἠθικοῦ: Γρηγορίου Π α π α μ ι χ α ῆ λ, Ἡ τριάς τῶν ὑψίστων ἀξιών τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς σκοπιᾶς, Ἀθήναι 1946, σελ. 22. Ἐναγγ. Θεοδῶρου, Χριστιανικὸς Ἀνθρωπισμὸς, σελ. 302.

10. Ἐνθ. ἀνωτ., σελ. 110-111.

11. Johannes Hesse n, Τὸ νόημα τῆς ζωῆς, μετφρ. Ἐναγγ. Θεοδῶρου, ἐν Ἀθήναις 1954, σελ. 57.

12. Πρβλ. Johannes Hesse n, Wertlehre, München 1948, σελ. 230-231.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΤΟΥ 1821

Ο ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΚΕΑΣ (ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΧΩΜΑΤΙΑΝΟΣ)

Τὸ ἐπόμενον ἀνέκδοτον ἔγγραφον εἶναι τῆς Κοινοτήτος τῆς νήσου Κέας (= Τζιάς). Ἐδόθη εἰς τοὺς δύο Πληρεξούσιους τῆς ἐν Ἀστρεῖ (ἔτ. 1823) Συνελεύσεως τῶν νήσων Τζιάς, Θερμίδων κ.λ.π., ἦτοι τὸν Οἰκονόμον τῆς Κέας Ἀθανάσιον Χωματιανόν—ὡς ἐξ ἄλλων ἐγγράφων μανθάνομεν—καὶ τὸν Ἰωάννην Παγκαλον. Ὁ Κληρικὸς ἀντεπροσώπευσεν ἐπαξίως τὴν ἐνορίαν του καὶ τὴν νησὸν του εἰς τὴν Βουλῆν, καὶ ἠγωνίσθη εἰς τὴν προφύλαξιν ἢ καὶ ἀπόδοσιν τῶν ἱερῶν ναῶν τῶν Κυκλάδων εἰς τοὺς Ὁρθόδοξους, τῶν κινδυνευόντων ἐκ τῶν Παπικῶν τῶν νήσων. Ἐζήτησε προσέτι ἐγγράφως ὅπως οἱ καταλαμβάνοντες ἀνωτάτας τῆς Πολιτείας θέσεις εἶναι ἐκ τῶν αὐτοχθόνων Ἑλλήνων καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν τότε νεωστὶ πολιτογραφηθέντων, διότι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἀεπαπειλεῖται κίνδυνος τῆς μεταβάσεως τῆς δυνάμεως τῆς Πατρίδος μας εἰς ξένας χεῖρας. Ἡ ἔγγραφος αἴτησις (βλέπε, Κληρικὸν Πολιτι-

ἐκφράζεται ἐπανειλημμένως ἐν τοῖς λειτουργικοῖς κειμένοις δι' εὐστοχωτάτων εὐσυνόπτων φράσεων ἀπαραμίλλου ὠραιότητος. Ἔστω ὡς παράδειγμα ὁ ἐξῆς ὕμνος, ἐν τῷ ὁποίῳ ὑπάρχει συμπεπυκνωμένη δόξολογία ἢ Φιλοσοφία τῶν ἀξιών: «Ὁ ὠραιότατος καιρὸς (αισθητικὴ ἀξία) ἐφέστηκεν, ἢ ἀξιέπαινος ἡμέρα ἔλαμψε τῆς ἐγκρατείας (ἠθικὴ ἀξία), ἀδελφοὶ (ἠθικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀξία), σπουδάσωμεν καθαρῶς (ἠθικὴ ἀξία), ὅπως ἐποφθείημεν (γνωστικὴ ἀξία) καθαρῶς (ἠθικὴ ἀξία) τῷ Ποιήσαντι (θρησκευτικὴ ἀξία) καὶ τῆς ὠραιότητος τῆς αὐτοῦ ἐπιτύχωμεν (αισθητικὴ καὶ θρησκευτικὴ ἀξία¹⁶)».

Τὸ ἔσχατον θεμέλιον τῆς ἀξίας τοῦ ὠραίου, ὡς καὶ πασῶν τῶν λοιπῶν πνευματικῶν ἀξιών, εἶναι ὁ Θεός, ὅστις εἶναι ἡ «ἀξία τῶν ἀξιών». «Θθεν ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος Λατρεία, ἀναγνωρίζουσα τὴν ἀξίαν τοῦ ὠραίου, τὴν ὁποίαν θεμελιῶ ἐπὶ τοῦ πανυπερτελείου κάλλους τοῦ Θεοῦ, κατὰ τρόπον ἄριστον ἐπιβεβαιῶ τὸς λόγους τοῦ ἐπιφανοῦς διαμαρτυρομένου Καθηγητοῦ Ernst Benz, καθ' οὗς «εἰς τὸ μεγαλεῖον τῆς Ὁρθόδοξίας ἀνήκει καὶ τὸ γεγονός, ὅτι μόνη αὐτὴ διεφύλαξε τὴν ἰδέαν τῆς ὠραιότητος τοῦ Θεοῦ καὶ οὐδὲν ὡς παύει νὰ ἐξυμνῇ ταύτην ἐν ταῖς προσευχαῖς καὶ τοῖς ὕμνοις αὐτῆς»¹⁷.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ἐφηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

16. Ἐτέρας παρομοίας φράσεις τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθόδοξου Λατρείας ἴδὲ ἐν Εὐαγγ. Θεοδώρου, Ἡ μορφωτικὴ ἀξία τοῦ Τριωδίου, σελ. 113.

17. Ernst Benz, Geist und Leben der Ostkirche, Hamburg 1957, σελ. 172.

κοὶ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν, ὑπὸ Νικολ. Παν. Παπαδοπούλου ἔτ. 1928, σελ. 14-17), τῆς συμπληρώσεως τοῦ Νόμου τῆς Ἐπιδαύρου, ἦτοι τοῦ «Προσωρινοῦ Πολιτεύματος τῆς Ἑλλάδος», ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν, καὶ συνταγματικῶς κατοχυρώθη ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία.

Τὸ διασωθὲν ἔγγραφο τῆς ἀντιπροσωπείας ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Πρὸς τὴν Σεβαστὴν Ἐθνικὴν Ἑλληνικὴν Συνέλευσιν.

Οἱ φέροντες τὸ παρὸν Κοινοτικὸν ἡμῶν γράμμα Πατριώτες, ὅτε Αἰδεσιμώτατος ἅγιος Οἰκονόμος καὶ ὁ Κύριος Ἰωάννης Παγκαλος, στέλλονταί Πληρεξούσιοι πρὸς τῆς Νήσου μας πρὸς τὴν συγκροτουμένην Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, παρακαλοῦμεν δέ, ἵνα δεχθῆ καὶ ἀκούσῃ μετ' εὐμενείας ἡ Γενικὴ Πατρίς τὰ δίκαια τῆς μερικῆς ἡμῶν Πατρίδος παρὰ τῶν ῥηθέντων Πληρεξουσιῶν, οἱ ὁποῖοι καὶ εἴ τι ἤθελον ἀπαφασίσωσιν ἢ βεβαιώσωσι, θέλει εἶναι καλῶς ἀποφασισμένον καὶ βεβαιωμένον.

Διὸ καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου ἐνδειξὴν δίδεται αὐτοῖς τὸ παρὸν ἡμῶν πληρεξούσιον γράμμα μας ἐσφραγισμένον μετὰ τὴν κοινὴν ἡμῶν σφραγίδα εἰς ἀσφάλειαν.

Τζιά τῆ 10 Φεβρουαρίου 1923.

Τὸ Κοινὸν τῆς Νήσου Τζιάς». (Τ.Σ.)

Διὰ τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἀντιγραφῆς

Ἐν Ἐηροχωρίῳ τῆν 10 1846

Ὁ Δημαρχῶν Πάρεδρος

Στάθης Π/σταθοῦ;

Ἄς σημειωθῆ ὅτι τὸ ψηφισθὲν Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος ὑπέγραψαν ἐκτὸς τοῦ Ἰωάννου Χωματιανοῦ, ἐφημερίου καὶ Οἰκονόμου τῆς νήσου Κέας, καὶ ἄλλοι Πληρεξούσιοι ἐπίσκοποι, πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι, ἄλλων ἐπαρχιῶν, ὡς λ.χ. ὁ ἐπίσκοπος Ἀνδρούσης Ἰωσήφ, ὁ Βρεσθένων Θεοδώρητος, ὁ Μεθώνης Γρηγόριος, ὁ Σακελλάριος Ἰωάννης Ἀναστασίου, ὁ Ἀνδρέας ἱερεὺς Σπηλιωτῶπουλος, ὁ Θεόδωρος ἱερεὺς, ὁ Οἰκονόμος Γεώργιος Παπαζαφειρόπουλος, ὁ Νικόλαος ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος ἀντιπρόσωπος τῆς Πελοποννήσου, ὁ διάκονος Γρηγόριος Κωνσταντῆς, ἀντιπρόσωπος τῆς Θεσσαλίας, ὁ Ταλαντίου Νεόφυτος, ὁ Ἄρτης Πορφύριος, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς νήσου Ἄνδρου ἀρχιμανδρίτης Θεόφιλος Κατῆς, ὁ ταξίαρχος Παπα-Εὐστάθιος, καὶ ἄλλοι.

Ἀντιπρόεδρος τοῦ Βουλευτικοῦ «ἐνεκρίθη ὁμοφώνως» νὰ εἶναι ὁ ἐπίσκοπος Βρεσθένων (Λακεδαιμονίας) Θεοδώρητος ἐκ Νεμνίτης-Τριπόλεως. Τὸ ἔτιον ἔτος (1823) τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Λατρείας ἀνέλαβεν ὁ Ἀνδρούσης Ἰωσήφ, τὸ δὲ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν ὁ περιβόητος Γρηγόριος Δικαῖος ἢ Παπαφλέσσας ἐκ Μεσσηνίας, ὅστις καὶ ὡς Ὑπουργὸς ἐθυσίασθη εἰς τὸ ἱστορικὸν Μανιάκι, ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος πεσὼν ἐνδόξως

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΝ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Πρωθιερεὺς

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡδίκησεν ἑαυτόν.

Ὁ γνωστός χρονογράφος κ. Π. Παλαιολόγος διὰ μίαν ἀκόμη φοράν ἠδίκησεν ἑαυτόν διὰ τοῦ χρονογραφημάτων του, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ «Βῆμα» ὑπὸ τὸν τίτλον «Παιδεία μὲ ράσα». Καὶ λέγομεν, ὅτι ἠδίκησεν ἑαυτόν, διότι ἀποδεικνύει, ὅτι ἀγνοεῖ τὴν περὶ τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου ἀτμόσφαιραν καὶ πραγματικότητα καὶ ὁμιλεῖ περὶ αὐτοῦ ὅπως ἐκ τοῦ προχείρου.

Τοῦτο, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι εὗρισκε ὡς παράλογον τὸ σημεῖωμα τῆς «Ἐκκλησίας», ἐν τῷ ὁποίῳ ὑπεμνήσαμεν τὴν γνωστήν εἰς τοὺς κύκλους τῶν «ἐπαϊόντων» ἄπειρον, ὅτι τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον δεόν νὰ μὴ περιορίζηται εἰς τὴν ὥριαίαν καθ' ἑβδομάδα διδασκαλίαν, ἀλλὰ νὰ ἐξελιχθῆ εἰς ἐνοριακὸν κέντρον νεότητος.

Καὶ διὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἐναντίον τοῦ σημειώματός μας ἀδικαιολόγητον πολυμικρὴν του, ἐπικαλεῖται καὶ γνώμας τῶν ἐκδιδόντων τὴν «Ὁρθόδοξον Σκέψιν» διαπρεπῶν Θεολόγων Καθηγητῶν, ἀποσπῶν ταύτας ἐκ τῆς λογικῆς καὶ ψυχολογικῆς των συναφείας. Ἄλλ' ὁ κ. Παλαιολόγος δὲν ἔχει προφανῶς ὑπ' ὄψιν του, ὅτι τὸ ὠραῖον σύνθημα τῆς ἐξελιξέως τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου εἰς ἐνοριακὸν Κέντρον Νεότητος ἐρρίφθη διὰ πρώτην φοράν ἀκριβῶς ὑπὸ τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας», ὅταν Γενικὸς Διευθυντὴς αὐτῆς ἦτο ὁ ἐκ τῶν ἐκδιδόντων τὴν «Ὁρθόδοξον Σκέψιν» σεβαστός, διαπρεπὴς καὶ κατὰ πάντα συνετός Καθηγητὴς καὶ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Βασίλειος Βέλλας.

«Ἐνοριακὸν Κέντρον Νεότητος».

Ἐν συνεχείᾳ ἡ «Ἐκκλησία» παρατηρεῖ μετὰ λύπης, ὅτι ὁ κ. Παλαιολόγος τόσο πολὺ ἠνοχλήθη ἐκ τοῦ περὶ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων σημειώματός μας, ὥστε δὲν ἐδίστασε νὰ προσάψῃ εἰς αὐτὸ τὴν βαρεῖαν κατηγορίαν, ὅτι εἶναι ὅπως ἄσυμβίβαστον πρὸς «τὸ δημοκρατικὸ πνεῦμα, πὺ θέλει τὴν πολιτικὴν ἐξουσία ὑπεῖσθαι γιὰ τὴ λαϊκὴ παιδεία».

Ὅτι ἡ κρίσις αὕτη εἶναι ἄδικος, θὰ γίνῃ τοῖς πᾶσιν ἀντιληπτόν, ἐὰν σημειώσωμεν πῶς ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς διακεκομμένος Καθηγητὴς ὠραματίσθη τὴν ἐξέλιξιν τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου. Ὡς οὗτος ἔγραψεν ἤδη πρὸ δέκα ἐτῶν, «τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον δὲν πρέπει νὰ παραμείνῃ εἰς τὴν μορφήν καὶ τὸ στάδιον τὸ σημερινὸν τῆς ὠριαίας θρησκευτικῆς διδασκαλίας ἐντὸς τῶν ναῶν... Τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον ὀφείλει νὰ πλαισιώσῃ τὴν ἐξωσχολικὴν ζωὴν τῶν μαθητῶν, ν' ἀποβῆ τὸ κέντρον, εἰς τὸ ὁποῖον εὐχαρίστως ὁ μαθητὴς θὰ διάγῃ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς. Διὰ τοῦτο τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον ὀφείλει νὰ δώσῃ εἰς τὸν μαθητὴν τὸ γήπεδον διὰ τὰς παιδιὰς, τὴν θερμὴν αἰθουσαν τοῦ ἀναγνωστηρίου, τὴν ὠραίαν αἰθουσαν τοῦ μορφωτικοῦ κινήματογράφου, τὴν αἰθουσαν τῶν διαλέξεων κ.λ.π. Οὕτω μόνον ὁ μαθητὴς θὰ ματαβαίῃ εὐχαρίστως εἰς τὸ Κατηχητικὸν Σχο-

λεῖον ὄχι μόνον διὰ διδασκαλίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ παιδιὰς καὶ ψυχαγωγίαν γενικῶς καὶ οὕτω θ' ἀποφεύγῃ τοὺς μωλοὺς κινδύνους, οἱ ὁποῖοι ἀπειλοῦν αὐτὸν κατὰ τὸν χρόνον τῆς σχολῆς του. Αὐτὸς εἶναι ὁ εὐνότερος ὀρίζων, πρὸς τὸν ὁποῖον ὀφείλει νὰ κινήθῃ τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον, ἐὰν θέλῃ ν' ἀποκτήσῃ ὄχι μόνον θρησκευτικὴν, ἀλλὰ καὶ κοινωνικὴν καὶ ἐθνικὴν σημασίαν, ἀποβαίνον τὸ Ἐνοριακὸν Κέντρον τῆς νεότητος».

Ποῦ εἶναι λοιπὸν τὸ ἀντιδημοκρατικὸν πνεῦμα; Φεβούμεθα, ὅτι ἀντιδημοκρατικὴ εἶναι μόνον ἡ ἀποψὶς τοῦ τόσο φιλελευθέρου κατὰ τὰ ἄλλα κ. Παλαιολόγου. Δὲν διατάζει οὗτος νὰ ἀπευθυνθῆ πρὸς τὴν Πολιτείαν, διὰ νὰ ἀναχαιτίσῃ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου εἰς ἐνοριακὸν κέντρον νεότητος. Διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν Ἑλληνοπαίδων ἀπαιτεῖ νὰ ἀποκλεισθῆ πᾶς ἄλλος παράγων, ἐκτὸς «τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας»! Θέλει ν' ἀποκλεισθῆ καὶ αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία, ἥτις εἶναι ὁ κατ' ἐξοχίαν Ἐθνοποιὸς παράγων! Νομίζομεν ὅτι μία τοιαύτη περὶ «δημοκρατίας» καὶ περὶ περιορισμοῦ τῆς δράσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀντίληψις ἔχει θέσιν μόνον εἰς φασιστικὰ καὶ ὀλοκληρωτικὰ καθεστῶτα καὶ οὐχὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἥτις θὰ εἶχεν ἐξαφανισθῆ, ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἡ Ἐκκλησία, τῆς ὁποίας καὶ τὸ πνεῦμα εἶναι δημοκρατικόν καὶ τὸ ὄνομα ἐνθυμίζει τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Δήμου καὶ οἱ θεσμοὶ τῆς κινεῖνται ἐντὸς τοῦ πνεύματος τῆς Ἑλληνικῆς δημοκρατικῆς παραδόσεως.

Ἐπειτα λησμονεῖ ὁ κ. Παλαιολόγος, ὅτι γνησίᾳ χριστιανικῇ ζωῇ τῶν νέων δὲν σημαίνει μόνον διῶρον ἀκροάσιν τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν, ἀλλ' ἐμποτισμὸν πασῶν τῶν ἐκφάνσεων τῆς ζωῆς των, ἀκόμη καὶ τῆς ψυχαγωγίας των, ὑπὸ τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος. Ἴδου διὰ ποῖον λόγον τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον ἔχει δημοκρατικὸν δικαίωμα νὰ ἐξελιχθῆ εἰς ἐνοριακὸν κέντρον νεότητος.

Λογικὸν σφάλμα καὶ σόφισμα.

Ἄλλ' ὁ κ. Παλαιολόγος χρησιμοποιεῖ καὶ ἄλλο ἐπιχείρημα ἐναντίον τοῦ περὶ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων σημειώματος τῆς «Ἐκκλησίας». Ἰσχυρίζεται, ὅτι τὸ σημείωμα αὐτὸ ἐξήγγειλε «προθέσεις, πὺ οὔτε μὲ τὸ δημοκρατικὸ πνεῦμα συμβιβάζονται, οὔτε πρὸς τὸ πνευματικὸ ἐξοπλισμὸν τοῦ κλήρου ἀνταποκρίνονται». Δηλαδή ὁ κ. Παλαιολόγος ἐπιστρατεύει καὶ τὸ λογικὸν σφάλμα καὶ σόφισμα, τὸ ὁποῖον ταντίζει ἓνα θεσμόν ἢ μίαν ἰδεολογίαν πρὸς τοὺς κακούς ἐκπροσώπους των.

Ἀναμφιβόλως ὑπάρχουν τὰ σαπρὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ κακοὶ ἐκπρόσωποι αὐτῆς. Καὶ ἡ «Ἐκκλησία» οὐδέποτε διανοήθη νὰ κάμῃ τὸν συνήγορον αὐτῶν. Ἄλλ' ἐκτὸς αὐτῶν ὑπάρχουν καὶ πλείστοι ἄλλοι—ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς, λαϊκοί—, οἵτινες μὲ ζῆλον καὶ ἀποθυσίαν ἐργάζονται ἐν τῷ κατηχητικῷ ἔργῳ καὶ ἀποδίδουν δαφιλή καὶ ἑκατονταπλασίονα καρπόν. Ἐὰν ὁ κ. Παλαιολόγος δὲν γνωρίζῃ τοὺς

καρπούς τῆς ἀναγεννητικῆς τῶν ἐργασίας, ἃς ἐπιτρέψῃ εἰς ἡμᾶς νὰ ἐκφράσωμεν εἰλικρινῶς τὴν λύπην μας, διότι εἰς τοσοῦτον ἰκανὸς καὶ δόκιμος χρονογράφος δὲν κατευθύνει ἐπιμελῶς ἢ ἀμερολήπτως πρὸς πάσας τὰς κατευθύνσεις τὸ δημοσιογραφικὸν του περιοκόπιον.

Σκιαμαχία.

Ἐν συνεχείᾳ ἡ «Ἐκκλησία» μετὰ λύπης αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ διαφωνήσῃ καὶ πρὸς τὸν ἐκλεκτὸν ἀρθρογράφον τῆς ἐφημερίδος «Ἐλευθερία» καὶ τοῦ περιοδικοῦ «Εἰκόνες», ὅστις, ὁρμώμενος κυρίως ἐκ τῆς εἰς γυναικεῖον μοναστήριον προσφυγῆς νεανίδων τῆς Κορίνθου παρὰ τὴν θέλησιν τῶν γονέων τῶν κοί ἐκ καταρχῆσεών τινων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, διετύπωνεν ἀπόψεις, αἰτινες δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνωνται δεκταί. Δὲν καταφέρεται μόνον ἐναντίον τοῦ μοναχικοῦ θεσμοῦ, ἀλλὰ κατ' ἐαυτὸν, κατὰ τρόπον ἀπάδοντα εἰς τὴν εὐρύτητα τῶν πνευματικῶν ὀριζῶντων, τὴν ὁποίαν ἔχει παρουσιάσει εἰς ἄλλους τομείς ὁ διακεκριμένος οὗτος δημοσιογράφος, ἀλλ' ἐξάγει καὶ γενικὰ συμπεράσματα διὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι ἐκκλησιαστικὴν καὶ χριστιανικὴν ζωὴν καὶ δράσιν, ἅτινα κατανοῶν καθαρὰ σκιαμαχία. «Ἡ εὐλογος, ὡς λέγει, προσπάθεια ἐπισχύσεως τῆς πίστωσης καὶ ἀντιδράσεως κατὰ τῆς ἠθικῆς ἀσυνδοσίας τῆς ἐποχῆς μας ἔχει παρεκκλίνει πρὸς ὁρμῶν, πῶν ἐν ὑστάτῃ ἀναλύσει ἄγον εἰς τὴν ἄρησιν τῆς ζωῆς καὶ εἰς τὴν καλλιέργειαν μεταξὺ τῶν νέων μιᾶς στεῆρας καλογενετικῆς νοσητροπίας... Τὸ δλον πνεῦμα τῆς παρεχομένης διδασκαλίας ὁδηγεῖ μοιραίως... εἰς πλήρη ἀπάρησιν τῆς ζωῆς, πῶν ἐκδηλοῦνται ὡς ἐκ χριστιανικοῦ καθήκοντος ἀποφυγὴ τοῦ γάμου καὶ ὡς προπαρασκευὴ διὰ τὸν θάνατον».

Οὐδόλως ἀρνούμεθα, ὅτι ἐν τῇ συγχρόνῳ ἑλληνικῇ ἐκκλησιαστικῇ καὶ χριστιανικῇ ζωῇ παρατηροῦνται τοιαῦτα ἐκτροπαί. Ἄλλ' αὐταὶ σήμειον εἶναι ἢ ἐξαιρέσεις καὶ οὐχὶ ὁ κανὼν. Ὁ κανὼν εἶναι, ὅτι αἱ ἑκατοντάδες τῶν ἐχόντων χριστιανικὰ ἐνδιαφέροντα ἑλλήνων νέων καὶ σπουδαστῶν πάσης εἰδικότητος παρουσιάζουν πᾶν ἄλλο ἢ «ἀπάρησιν τῆς ζωῆς, ἀποφυγὴν τοῦ γάμου καὶ προπαρασκευὴν διὰ τὸν θάνατον». Ἀντιθέτως οὗτοι, — ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς μακρὰν τοῦ Χριστοῦ ζῶντας συναδέλφους των, οἵτινες εἶναι πνευματικῶς ἀνέστιοι καὶ θερίζουν σῆψιν καὶ φθορὰν — εἶναι ἀπολύτως εὐτυχεῖς καὶ πνευματικῶς ἐλεύθεροι καὶ δημιουργοί. Τοὺς εἶδμεν κατὰ τὴν «Ἡμέραν τῆς προσευχῆς τῶν Ἑλλήνων σπουδαστῶν» νὰ παρελαύνουν κατὰ ἑκατοντάδας εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Πρωτευούσης, ψάλλοντες ἐν χαρῇ καὶ ἀγαλλιάσει. Αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐρχόμενοι εἰς γάμον κοινωνίαν δημιουργοῦν εὐτυχεῖς οικογενεῖας. Ἐνῶ ἀντιθέτως οἱ ἀποφεύγοντες συνήθως τὸν γάμον δὲν εἶναι τόσο οἱ χριστιανοὶ νέοι, ὅσον ἐκεῖνοι, οἵτινες εἴτε ἐπιδιώκουν τὴν ἐκτὸς τοῦ γάμου ἐλευθερίαν, ἵνα ἀσωτεύουν, εἴτε ἀποφεύγουν τὸν γάμον, διότι αἱ μακρὰν τοῦ Χριστοῦ ἀπαιτήσεις τῆς κοσμικῆς οικογενειακῆς ζωῆς δημιουργοῦν ἔξοδα δυσβάστακτα καὶ ἀνάγκας, αἰτινες δὲν εἶναι εὐκόλως νὰ ἀντιμετωπισθοῦν.

Ἡ ψυχικὴ ὑγεία.

Τὰ τελευταῖα πορίσματα ἐπὶ τῶν ἐρευνῶν τοῦ ζητήματος τῆς ψυχικῆς ὑγείας εἶναι πρᾶγματι ἀνησυχητικά. Κατὰ τὰς στατιστικὰς, ἐν Ἑυρώπῃ οἱ ψυχικῶς καὶ διανοητικῶς ἀσθενεῖς ὑπερβαίνουν τὰ δύο ἑκατομύρια καὶ ἀπασχολοῦν τὸ ἡμισυ τῶν νοσοκομειακῶν κλινῶν. Ἀκόμη διαπιστοῦται, ὅτι εἰς πάντα νοσηλευόμενον ἀσθενῆ ἀντιστοιχοῦν δύο ἄλλοι, οἱ ὅποιοι κινλοφοροῦν ἐλευθέρως. Διὰ τοῦτο ἡ Παγκόσμιος Ὀργάνωσις Ὑγείας ἀπεφάσισε νὰ ἀφιερώσῃ τὸ τρέχον ἔτος τῆς δραστηριότητός της εἰς τὰ ζητήματα τῆς ψυχικῆς ὑγιεινῆς. Τὸ ἔτος αὐτό, ἀρχάμενον τὴν 7ην Ἀπριλίου, θὰ διαρκέσῃ, ὡς καὶ τὸ Γεωφυσικὸν Ἔτος, ἐπὶ δεκαοκτὰ μῆρον.

Ἡ «Ἐκκλησία» πιστεύει, ὅτι ἡ μελέτη καὶ ἐκλαττικεῖς τῶν ζητημάτων τῆς ψυχικῆς ὑγιεινῆς θὰ καταστήσῃ συνειδητὸν, ὅτι ἡ ἀντιμετώπισις τῶν ψυχικῶν νόσων δὲν πρέπει μόνον νὰ εἶναι συμπτωματικὴ, ἀλλὰ καὶ αἰτιολογικὴ. Πρέπει δὲ νὰ κατανοηθῇ ὑπὸ πάντων, ὅτι τὰ κύρια αἰτία τῆς ἐξαπλώσεως τῶν ψυχικῶν ἀσθενειῶν εὐρίσκονται εἰς τὴν ἐκ τῆς ζωῆς τῶν συγχρόνων ἀνθρώπων ἀπουσίαν τοῦ γνησίου ὁρθοδόξου χριστιανικοῦ πνεύματος. Πρὸ πάντων ἢ ἐκ τῆς ὀλιγοπιστίας ἀπορρέουσα ἀγωνιώδης μέριμνα διὰ τὴν αὔριον, ὁ ἐκ τῆς ὑποδουλώσεως εἰς τὸν κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου δημιουργούμενος φόβος, ἢ συνειδησις τῆς ἐνοχῆς καὶ αἱ τύψεις τῆς συνειδήσεως, ὁ διὰ τῆς ὑποδουλώσεως εἰς τὰ πάθη δημιουργούμενος ψυχικὸς ἐξανδραποδισμὸς, ἢ ἔλλειψις ἐσωτερικῆς εἰρήνης καὶ χαρᾶς εἶναι οἱ κύριοι γενεσιουργοὶ παράγοντες τῶν ποικίλων ψυχικῶν ἀνωμαλιῶν. Δι' αὐτὸ εἶναι καιρὸς νὰ κατανοηθῇ, ὅτι μόνον εἴταν τὸ πνεῦμα τοῦ Σωτῆρος ἐνθρονισθῇ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, ὑπάρχει ἐλπίς καὶ δυνατότης νὰ βασιλεύσῃ ἐντὸς αὐτῆς ἢ «πάντα νοῦν ὑπερέχουσα εἰρήνη» τοῦ Χριστοῦ καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ αἰρεται τὸ χάος τῶν ἐσωτερικῶν συγκρούσεων καὶ ἀντιθέσεων, αἰτινες ἀποτελοῦν τὴν αἰτίαν τῶν ψυχικῶν ἀσθενειῶν.

«Καὶ πῦλαι ἄδου...»

Διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν αἱ ἐκ τῆς Ρωσίας μεταδοθεῖσαι πληροφορίαι ἀνέφεραν, ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα οἱ ῥῶσοι πιστοὶ κατέκλυσαν τοὺς ναοὺς, διὰ νὰ διακηρύξουν τὴν πεποίθησίν των, ὅτι ὁ Κύριος, — παρὰ τὰς ἀνιθέτους διαβεβαιώσεις τῶν διαφωτιστῶν τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστώτος — ἀνέστη τῷ ὄντι ἐκ νεκρῶν.

Τὸ γεγονός αὐτὸ δὲν εἶναι μόνον διαρκῶς ἀνανεούμενη διακήρυξις τῆς ἀληθείας, ὅτι ἡ πίστις εἰς τὴν Ἀνάστασιν ἀποτελεῖ τὸν ἀκρογωνιαίον λίθον τοῦ χριστιανικοῦ οἰκοδομήματος, ἀλλὰ καὶ πιστοποιήσις τῆς ἀληθείας, ὅτι καὶ «πῦλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσι» τῆς πίστεως ταύτης. Πάντοτε αἱ ἀντιχριστιανικαὶ σφύραι θὰ θραύονται ἐπὶ τοῦ ἄκμονος αὐτῆς. Ἐν αὐτῇ, ὡς ἐλέχθη, ἐπαναλαμβάνεται τὸ θαῦμα τῆς φλεγομένης, ἀλλὰ μὴ κατακαυομένης βίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἔργα Σύνοδος

Ἀποστολική Διακονία. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς Μεγάλῃς Τεσσαρακοστῆς ἡ Ἀποστολική Διακονία ἐξετύπωσεν εἰδικὸν δῖφυλλον ἔντυπον καὶ εἰς 100.000 ἀντίτυπα προτρεπτικὸν διὰ τὴν ἱεράν Ἐξομολόγησιν καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐτοιμάσου νὰ χαρῆς τὴν Ἀνάστασιν», ἅτινα καὶ διενεμήθησαν εἰς τὰ Ἡμερήσια καὶ Νυκτερινὰ Γυμνάσια, εἰς τοὺς Ὁρθόδοξους μαθητὰς τῶν Γαλλ. Σχολείων, εἰς Μηχανικὰς καὶ Ἐπαγγελματικὰς Σχολὰς, τὰς Παιδ. Ἀκαδημίας κλπ. Σχολὰς Μ. Ἐκπαιδεύσεως Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ Ἐπαρχιῶν. Ἀποτέλεσμα τῆς προσπάθειας αὐτῆς ὑπῆρξε νὰ προσέλθουν δεκάδες χιλιάδων μαθητῶν καὶ μαθητριῶν πρὸς ἐξομολόγησιν ὑπὸ καταλλήλων Πνευματικῶν τῆς τε Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τῶν λοιπῶν Ἱ. Μητροπόλεων, οἱ ὅποιοι ἐπεσκέφθησαν τὰ Σχολεῖα καὶ λοιπὰ Ἐκπαιδευτήρια.

—Ὡσαύτως Πνευματικὸς τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς ἐπεκοινώθησαν καὶ ἐξωμολόγησαν ἀσθενεῖς 21 Νοσοκομείων καὶ ἄλλων Ἰδρυμάτων τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Πειραιῶς καὶ τῶν Περιχώρων.

—Εἰς τὴν σειράν τῶν ἐκδόσεων τῆς Ἀποστ. Διακονίας ἐκυκλοφόρησε τὸ βιβλίον: «Ἐκκλησία καὶ αὐτοκράτωρ εἰς τὸ Βυζάντιον» ὑπὸ κ. Γ. Κόλλια, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου· τιμᾶται ἀντὶ Δρ. 12.

—Ὡσαύτως ἐπανεξεδόθη τὸ «Μικρὸν Εὐχολόγιον» τιμώμενον πολυτελῶς βιβλιοδετημένον, ἀντὶ Δρ. 30.

—Κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα ἐγένετο πανηγυρική συγκέντρωσις τῶν ἀκροατῶν τῶν ἐβδομαδιαίων ὁμιλιῶν τῆς «Φωνῆς Κυρίου» εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, καθ' ἣν, μετὰ τὴν ἐπίκαιρον Πασχαλινὴν ὁμιλίαν ἐξεφράσθησαν πρὸς τοὺς προσελθόντας ὑπὸ τοῦ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρ. κ. Ἐμμ. Μυτιληναίου αἱ εὐχαὶ τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Κυρίου Θεοκλήτου καὶ διενεμήθησαν παρ' αὐτοῦ ἐκ μέρους του πασχαλινὰ φά.

—Κατὰ τὸ Δεῖπνον τῆς Τρίτης, 5 Μαΐου, παρεκάθησαν εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ Φοιτητικοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας οἱ ἐν Ἀθήναις εὐρισκόμενοι 50 μαθηταί, προερχόμενοι ἐκ διαφόρων Γυμνασίων τῆς Χώρας καὶ ἀριστεύσαντες εἰς διαγωνισμὸν τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἰνστιτούτου. Κατὰ τὸ δεῖπνον ἀντεπροσώπευσε τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον ὁ Θεοφ. Βοηθὸς αὐτοῦ Ἐπίσκοπος Ἀχαΐας κ. Παντελεήμων, ὁ ὁποῖος μετέφερε τὰς εὐλογίας τοῦ Μακαριώ-

Δεῖγμα τῆς Μονομερείας.

Δεῖγμα τῆς ἐπιπολαιότητος καὶ τῆς μονομερείας, μετὰ τῆς ὁποίας συντάσσεται ἡ νέα Σοβιετικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία, εἶναι καὶ τὰ ὅσα ἐγράφησαν ἐν αὐτῇ περὶ τῆς νεοελληνικῆς πνευματικῆς κινήσεως καὶ ζωῆς. Ταῦτα, γνωστοποιηθέντα εἰς ἡμᾶς ὑπὸ μεγάλης ἀθηναϊκῆς ἐσπερωῆς ἐφημερίδος, εἶναι ἀποκαλυπτικὰ τοῦ κομμουνιστικοῦ πνεύματος.

Τοιοτοτρόπως οὐ μόνον παρασιωπᾶται, ὅτι ἡ κεντρικὴ πνευματικὴ δύναμις, ἥτις συνεκράτησε τὸν Ἔθνομόν μας κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας, ἀπῆρξεν ἡ ἐμπνέουσα καὶ θερμαίνουσα τὸ ὑπόδολλον γένος Ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐκθεσιν τοῦ ἔργου τῶν φορέων τοῦ νεοελληνικοῦ πνεύματος ἐξαίρονται καὶ ἀσήμαντοι προσωποκίνητοι, διακρινόμενοι ὅμως διὰ τὴν φιλοκομμουνιστικὴν τῶν ἰδεολογιῶν, ἐνῶ οὐδόλως μνημονεύονται ἕτεροι, οἵτινες κατέχουν σημαντικὴν θέσιν ἐν τῇ πνευματικῇ ζωῇ τοῦ τόπου. Καὶ τὸ γεγονός αὐτὸ ἀποκαλύπτει εἰς ἡμᾶς τὸ ποῖόν τῆς «ἐλευθερίας τοῦ πνεύματος» ἐν ταῖς κομμουνιστικαῖς χάραις.

τάτου, ὁμιλήσας ἐπικαίρως, καὶ διένειμε πασχαλινὰ φά καὶ βιβλία τῆς Ἀποστ. Διακονίας κατάλληλα διὰ νέους.

—Ὁ παρὰ τῆ Ἀποστ. Διακονίᾳ Διευθυντῆς Ἀρχιμ. κ. Παντελ. Μπαρδάκος, προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ναυπακτίας κ. Δαμασκηνοῦ, παρευρέθη εἰς τὸ ὑπὸ τῆς Α.Σ. συγκληθὲν ἐν Ναυπάκτῳ Ἀΐερατικὸν Συνέδριον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως καὶ ὠμίλησε περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ἐφημερίου ὡς Ἐξομολόγου.

I. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεοκλήτος τῆ 3ῃ Μαΐου, Κυριακῇ τοῦ Πάσχα, ἐτέλεσε τὴν Ἀκολουθίαν τῆς Ἀγάπης ἐν τῷ Ἱ. Ναῶ τῆς Μητροπόλεως, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Θεοφ. Ἐπισκόπων Κερνίτσης κ. Χρυσστόμου καὶ Ἀχαΐας κ. Παντελεήμονος. Ἐν συνεχείᾳ ἡ Α. Μακαριότης μετέβη εἰς τὸ Ἀρχιεπισκοπικὸν Μέγαρον, ἔθα ἐδέχθη τὰς εὐχὰς τοῦ Κληρῶν καὶ τοῦ Λαοῦ.

—Τῆ 4ῃ Μαΐου, ὁ Μακαριώτατος ἐτέλεσεν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ πανηγυρικὴν Θ. Λειτουργίαν ἐπὶ τῇ εορτῇ τοῦ προστάτου τῆς Δημητσανῆς Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε΄.

—Τῆ 5ῃ Μαΐου ἡ Α. Μακαριότης ἐδέχθη τὸν Ὑπουργὸν Ὀρθοπεδικῶν καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας κ. Βογιατζῆν. Αὐθημερὸν ἐδέχθη ὡσαύτως τὸν βουλευτὴν κ. Μαλαμίδαν καὶ τὸν κ. Ὄθωνα Λέφα-Τετνεύ.

—Τῆ 6ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὁ Μακαριώτατος ἐδέχθη τὴν κ. Τσαλδάρη, τ. Ὑπουργόν, τὸν Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Μωραΐτην καὶ τὸν Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Χαστούπη.

—Τῆ 7ῃ Μαΐου τὴν Α. Μακαριότητα ἐπεσκέφθησαν ὁ Μητροπολίτης τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀρμενίων, ὁ Πτέραρχος κ. Ποταμιάνος καὶ ὁ Κοσμητὼρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Π. Μπρατισιώτης.

—Τῆ 9ῃ Μαΐου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὸν Ναύαρχον κ. Σακελλαρίου καὶ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Κῶ κ. Ἐμμανουήλ. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ προήδρευσε συνεδρίας τοῦ Δ.Σ. τοῦ ΟΔΕΠ.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας παρέστη εἰς τὴν ἀπονομὴν τῶν βραβείων εἰς τοὺς κατὰ τὸν περὶ ἀποταμιεύσεως διαγωνισμὸν ἀριστεύσαντας μαθητὰς, ὁμιλήσας καταλλήλως.

—Τῆ 10ῃ Μαΐου ἡ Α. Μακαριότης ἐτέλεσε τὴν Θ. Λειτουργίαν εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Ἁγ. Κωνσταντίνου Κολωνοῦ.

—Τῆ 11ῃ Μαΐου ὁ Μακαριώτατος ἐδέχθη ἀντιπροσωπείαν τῆς Συνομοσπονδίας Ἀναπήρων καὶ Θυμάτων Πολέμου.

—Τῆ 12ῃ Μαΐου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος παρέστη ἐν τῇ Σχολῇ Ὑπαστυνόμενων κατὰ τὴν ὀρκωμοσίαν τῶν ἐξελεθόντων ἐξ αὐτῆς νέων ἀστυνομικῶν.

—Τῆ 13ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τὴν Α. Μακαριότητα ἐπεσκέφθη ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Σαλαμίνος κ. Γεννάδιος, ὁ Ὑπουργὸς Οἰκισμοῦ κ. Κεφαλογιάννης καὶ ὁ Βουλευτὴς κ. Παπαηλιοῦ.

—Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ Μακαριώτατος ἐπεσκέφθη τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως κ. Κων. Καραμανλῆν.

—Τῆ 14ῃ Μαΐου ἡ Α. Μακαριότης ἐδέχθη τὸν Εἰσαγγελεὰ κ. Τσαντίλαν καὶ τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης κ. Βεργόπουλον.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον εἰς ἡλικίαν 67 ἐτῶν ὁ Μητροπολίτης Λένινγκραντ Ἐλευθέριος. Εἰς τὴν κηδεῖαν παρέστησαν ὁ Πατριάρχης Μόσχας κ. Ἀλέξιος καὶ ὁ Μητροπολίτης Κρουτίσκης καὶ Κολόμνας κ. Νικόλαος.

—Τὴν 28 Δεκεμβρίου 1958 ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ εἰς ἡλικίαν 83 ἐτῶν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἰζέβσκης καὶ Οὐντμουρτσκης Ἰουβενάλιος.

—Τὴν 28ην Δεκεμβρίου 1958 ἐγένετο ἡ χειροτονία τοῦ

ἐψηφισμένου ἐπισκόπου Ποντόλ κ. Ἰωάννου εἰς τὸν Καθεδρικὸν ναὸν τῆς Μόσχας. Ὁ ἐπίσκοπος κ. Ἰωάννης (κατὰ κόσμον Κωνσταντῖνος Νικολάεβιτς Βέντλαυτ) ἐγεννήθη τὸ 1909 εἰς τὴν Πετρούπολιν, ἐνθα τὸ 1930 ἔλαβε τὸ πτυχίον τοῦ γεωλόγου, τὸ δὲ 1956 ἐπεράτωσε τὴν Θεολογικὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Λένινγκραντ. Τὴν ἀνοιξὶν τοῦ 1958 διωρίσθη ἀντιπρόσωπος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας παρὰ τῷ Πατριαρχεῖῳ Ἀντιοχείας. Οὗτος καὶ ὡς ἐπίσκοπος θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὴν Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν παρὰ τοῖς Πατριαρχείοις τῆς Ἀντιοχείας καὶ Ἀλεξανδρείας.

— Πρὸς ἀναζωογόνησιν τῆς ἀντιθρησκευτικῆς προπαγάνδας, τὸ Προεδρεῖον τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως ἀπεφάσισε τὴν συγκρότησιν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀντεπιστάλλοντος μέλους τῆς ἐν λόγῳ Ἀκαδημίας κ. Α. Π. Φράντσεφ μὴς ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία δεῖν νὰ ἀναλάβῃ τὸν συντονισμόν τῆς ἀθροῦ προπαγάνδας, συμπεριλαμβανομένης καὶ «τῆς ἐπιστημονικῆς κριτικῆς τῆς θρησκείας». Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐλήφθη κατόπιν ὀξυτάτης κριτικῆς τῶν μέχρι τοῦδε χρησιμοπονηθεισῶν μεθόδων προπαγάνδας. Οἱ ὀμιλῆται ὑπεγράμμισαν κυρίως ὅτι δὲν ἐδόθη ἀρκετὴ προσοχὴ εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ θεωρίαν τοῦ ἀθεϊσμοῦ καὶ τὸν τρόπον τῆς ὑπερηκόσεως τῆς θρησκευτικῆς ἐπιρροῆς ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν ἀνθρώπων. Ἐζητήθη ὁμοίως, ὅπως ἀφιερωθῇ μεγαλύτερα προσοχὴ εἰς τὰ ἐκλαϊκευτικά ἀντιθρησκευτικά δημοσιεύματα.

— Ἐλήφθη τὸ τεῦχος Φεβρουαρίου 1959 τοῦ ἐπισήμου ὀργάνου τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, τὸ ὁποῖον εἶναι, ὡς πάντοτε, πλούσιον εἰς περιεχόμενον. Μεταξὺ τῶν δημοσιευμένων ἀρθρῶν ἐνδιαφέροντα εἶναι τὸ ἀρθρον τοῦ πρωθιέρου κ. Κωνσταντίνωφ ὑπὸ τὸν τίτλον «Υπαπαντῆ» καὶ τὸ ἀρθρον τοῦ ἱερέως Π. Βικτώρωφ περὶ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Ροστόβσκι. Ἐπίσης δημοσιεύεται βιογραφικὸν σημεῖωμα περὶ τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας κ. Θεοδοσίου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Προσφάτως ἐπεσκέφθη τὴν Γιουγκοσλαβίαν Ἑλβετικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀποστολὴ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ πάστορος Χέλλοστερ, γραμματέως τῆς Διεκκλησιαστικῆς βοήθειας τῶν προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν Ἑλβετίας. Κατὰ τὰς ἐντυπώσεις, ἃς ἀπεκόμισεν ἡ ἀντιπροσωπεία, οὐδὲν ἠδυνήθη νὰ ἀπομακρύνῃ τῆς Ἐκκλησίας τὴν πλειοψηφίαν τοῦ Γιουγκοσλαβικοῦ λαοῦ, οὔτε αἱ ὑλικά δυσχέρειαι οὔτε ἡ ἄθεος προπαγάνδα, ἡ ὁποία διεξάγεται καὶ εἰς τὰ πλεόν μικρὰ χωρία.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Τὴν 1ην Μαρτίου 1959 ὁ Προκαθήμενος τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας κ. Κύριλλος παρέθεσε γεῦμα εἰς τοὺς ἀρχιερατικούς ἐπιτρόπους τῆς Μητροπόλεως Φιλιππουπόλεως, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου ὑπεγράμμισε τὴν ἀνάγκην νὰ κηρύττουν τακτικῶς τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ συνεργασθοῦν με ὅλας τὰς δυνάμεις διὰ τὴν πρόδοον τοῦ παλλαϊκοῦ κινήματος ὑπὲρ τῆς προασπίσεως τῆς εἰρήνης.

— Τὴν 9ην Ἀπριλίου 1959 συνήλθεν εἰς τὴν Σόφίαν εἰς ἕκτακτον συνεδρίαν ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας.

— Τὴν 31ην Μαρτίου 1959 ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας κ. Κύριλλος ἐδέχθη τὸν ἐπίσκοπον τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας κ. Γομιδᾶν μετὰ τῶν μελῶν τῆς ἀκολουθίας του.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ὁ Πάπας Ἰωάννης ΚΓ' ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν τὸν βασιλέα τῆς Ἰορδανίας Χουσεῖν.

— Ἀπὸ 2-4 τρέχοντος συνήλθεν ἐν Ῥώμῃ τὸ 3ον συνέδριον Ῥωμαιοκαθολικοῦ τύπου τῆς Ἰταλίας, ἡ δύναμις τοῦ ὁποίου ἀνέρχεται εἰς 7 ἡμερησίας ἐφημερίδας, 130 ἑβδομαδιαίας καὶ 109 περιοδικὰ.

— Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Πρωτομαγιάς εἰς τὰς μεγάλας πρωτευούσας ἐτελέσθησαν εἰδικαὶ Λειτουργίαι, τὰς ὁποίας παρηκολούθησαν πλῆθη ἐργατῶν.

Ὁ Πάπας Ἰωάννης ΚΓ' ἐλειτούργησεν εἰς τὴν Βασιλικὴν τοῦ Ἁγίου Πέτρου καὶ ὠμίλησεν ἐνώπιον 40.000 ἐργατῶν περὶ τοῦ ἐργατικοῦ προβλήματος ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς σκοπιᾶς.

— Ἡ συνομοσπονδία Ῥωμαιοκαθολικῶν ἐκπαιδευτικῶν

τῆς Αὐστρίας ἀπηύθυνεν ἐπείγουσαν ἐκκλησίαν πρὸς τὰς κυβερνητικὰς ἀρχὰς, νὰ περιλάβουν εἰς τὸν ποινικὸν κώδικα νέα καὶ ἀποτελεσματικώτερα μέτρα ἐναντίον τῶν ἀνηθικῶν θεαμάτων καὶ δημοσιευμάτων.

— Ἐπίσημος τελετὴ διεξήχθη εἰς Βρυξέλλας, καθ' ἣν ἀπενεμήθησαν τὰ λογοτεχνικὰ βραβεῖα τῆς βελγικῆς ὀργανώσεως «Καθολικὴ Συγγραφίαι». Δῶρα ἀπενεμήθησαν εἰς ἔργον γαλλικῆς γλώσσης καὶ εἰς ἕτερον ὀλλανδικῆς.

— Εἰς συγκέντρωσιν 600 ἱερέων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τῶν Παρισίων, παρουσίᾳ τοῦ Καρδινάλιου Φελτέν, Ἀρχιεπισκόπου τῆς γαλλικῆς πρωτευούσης, συνεζητήθη τὸ θέμα: «Τὰ ἐκ τῶν νέων οἰκοδομῶν ἀναφυόμενα ἐνοριακὰ προβλήματα».

— Ὁ Πάπας Ἰωάννης ΚΓ', ὀμιλῶν ἐνώπιον πλήθους πιστῶν εἰς ὁμαδικὴν ἀκρόασιν, εἶπεν, ὅτι ἡ σύγκλησις τῆς «οἰκουμενικῆς συνόδου» θὰ πραγματοποιηθῇ ἐντὸς διετίας.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

— Σημαντικὰ δείγματα τῆς νοσταλγίας, ὑπὸ τῆς ὁποίας διακατέχεται ὁ ἐν Γερμανίᾳ προτεσταντικὸς κόσμος, διὰ τοὺς θεσμοὺς τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι μόνον ἡ ὁλονὲν αὐξανόμενη κίνησις πρὸς μελέτην τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ζωῆς τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ πλείστον βιβλίων καὶ ἐκ τῶν προγραμμάτων πολλῶν πανεπιστημιακῶν σεμιναρίων, ἀλλὰ καὶ ἡ τάσις πρὸς ἐπαναφορὰν τῶν θεσμῶν τούτων ἐν ταῖς προτεσταντικαῖς ἐκκλησίαις. Ἰδίως ζωηρὰ εἶναι τὸσον ἡ κίνησις πρὸς χρῆσιν τοῦ θεσμοῦ τῆς ἀγαμίας παρὰ τῷ γυναικεῖῳ κόσμῳ δι' ὑψηλοῦς πνευματικῶς σκοποῦς, ὅσον καὶ ἡ τάσις πρὸς ἐπαναφορὰν τοῦ θεσμοῦ τῆς ἱεράς Ἐξομολογήσεως καὶ καλλιέργειαν τοῦ καθ' ὅλου λειτουργικοῦ πνεύματος διὰ ζωηρᾶς λειτουργικῆς κινήσεως («Liturgische Bewegung»).

— Ὁ Καθηγητὴς Andrzej Wantula ἐξελέγη ἐπίσκοπος τῆς Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας τῆς Πολωνίας.

— Ἡ «Ἐθνικὴ Προτεσταντικὴ Ἐκκλησία» τῆς Γενεύης ὠργάνωσε καθημερινὰς «συγκεντρώσεις προσευχῆς» κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐν τῇ αὐτῇ πόλει συνδιασκέψεως τῶν Ὑπουργῶν Ἐξωτερικῶν. Ἐν τῇ λατρείᾳ ὠσαύτως πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Γενεύης προστετέθη εἰδικὴ προσευχὴ, ἀφορῶσα εἰς τὴν κατάπαυσιν τῶν ἀτομικῶν δοκιμῶν.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ὁ ἐπὶ τῆς «Υπηρεσίας τῶν Προσφύγων» τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν Προϊστάμενος Νάυμονδ Μάξγουελλ ἀφίκετο ἐκ Γενεύης εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὴν 27ην Ἀπριλίου καὶ τὴν ἐπομένην ἐπεσκέφθη τὴν Α. Θ. Παναγιώτητα, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. Τὴν 30ην Ἀπριλίου ἀνεχώρησε διὰ τοὺς Ἁγίους Τόπους καὶ τὴν Αἴγυπτον.

— Τὸ «Τμήμα συνεργασίας ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν» τοῦ «Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν» ἐξακολουθεῖ νὰ ἀσχολῆται περὶ τὴν διονυχιστικὴν μελέτην τοῦ ζητήματος τῆς «ἱερωσύνης» καὶ τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δράσεως τῶν χριστιανῶν γυναικῶν. Ἄρισται συμβολαὶ εἰς τὴν μελέτην τοῦ δόλου ζητήματος εἶναι αἱ δύο λαμπραὶ ἐργασίαι τῆς Miss Helen B. Turnbull, αἵτινες φέρουν τοὺς τίτλους «Report on Women in the ministry» καὶ «Summary of facts about the Ordination of women in the member churches of the world council of churches». Συμφώνως πρὸς τὰ πορίσματα τῆς δευτέρας ἐκ τῶν ἐργασιῶν τούτων, ἐκ τῶν 168 Ἐκκλησιῶν, αἵτινες ἀποτελοῦν μέλη τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, 48 προτεσταντικαὶ «ἐκκλησίαι» δέχονται τὴν πλήρη ἱερωσύνην τῆς γυναικῆς, 9 ἐκκλησίαι υἰοθετοῦν τὴν μερικὴν ἢ ἕκτακτον ἱερωσύνην τῶν γυναικῶν, 90 ἐκκλησίαι ἀποκρούουν αὐτήν, ἐνῶ ἐκ τῶν λοιπῶν 21 ἐκκλησιῶν λείπουν ἀσφαλεῖς πληροφορίες. Αἱ δεχόμεναι τὴν πλήρη ἱερωσύνην τῶν γυναικῶν «ἐκκλησίαι», αἵτινες εἶναι μέλη τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀποτελοῦν κατὰ τὸ πλεῖστον μικρὰς παραφυάδας τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 46 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ-Πατησίων ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ πρῶτον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 16ῃ Μαΐου 1959

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος

Ἱερὰ Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 46 καὶ 47 § 2 ἐδ. 2 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς Ἐνορίας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος Θεσσαλονίκης, ἵνα ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης σχετικῆν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου, πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως.

Ἐν Θεσσαλονικῇ τῇ 18 Ἀπριλίου 1959

† Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεῆμων

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 46 καὶ 47 § 1 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς Ἐνορίας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης Θεσσαλονίκης, ἵνα ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης σχετικῆν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως.

Ἐν Θεσσαλονικῇ τῇ 30ῃ Ἀπριλίου 1959

† Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεῆμων

Ἱερὰ Μητρόπολις Φωκίδος

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 46 §1 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2200/1940 Α.Ν. «Περὶ Ἐνοριακῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων νόμων καὶ διαταγμάτων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ κεκτημένους τὰ τε κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς ἐφημεριακὰς θέσεις τῶν ἐνοριακῶν Ναῶν 1) τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἱεροῦ Ναοῦ «Ἁγίου Νικόλαος» 2) τοῦ ἐν Ἁγίῳ Κωνσταντίνῳ Ἱεροῦ Ναοῦ «ὁ Ἁγιος Νικόλαος» 3) τοῦ ἐν Σκλήθρῳ Ἱεροῦ Ναοῦ «ὁ Ἁγιος Γεώργιος» 4) τοῦ ἐν Καστριωτίσῃ Ἱεροῦ Ναοῦ «ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου» 5) τοῦ ἐν Μακρυνῇ Ἱεροῦ Ναοῦ «ἡ Ὑπαπαντὴ τοῦ Σωτῆρος» 6) τοῦ ἐν Αἰγιτίῳ Ἱεροῦ Ναοῦ «Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα» 7) τοῦ ἐν Ψηλῷ Χωριῷ Ἱεροῦ Ναοῦ «ὁ Ἁγιος Γεώργιος» 8) τοῦ ἐν Συκιᾷ Ἱεροῦ Ναοῦ «ἡ Ἁγία Παρασκευὴ» 9) τοῦ ἐν Κερασιᾷ Ἱεροῦ Ναοῦ «ὁ Ἁγιος Γεώργιος» καὶ 10) τοῦ ἐν Δάφνῳ Ἱεροῦ Ναοῦ «ὁ Ἁγιος Νικόλαος», ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ δελτίῳ «Ἐκκλησία» ὑποβάλλωσι ἡμῖν ἀπαντὰ τὰ δικαιολογητικά των μετὰ σχετικῶν αἰτήσεων.

Ἐν Ἀμφίσῃ τῇ 15 Ἀπριλίου 1959

† Ὁ Φωκίδος Ἀθανάσιος

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἡλείας

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 46, 47 καὶ 48 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου-Βαρθολομίου 2) Ἁγίου Νικολάου Βασιλακίου 3) Γενεσίου Θεοτόκου-Ἀγραπηδοχωρίου 4) Ἁγίου Ἀνδρέου-Μαζαρακίου 5) Ἁγίων Ἀποστόλων Βυτινέικων-Κυλλήνης 6) Ἁγίου Γεωργίου Βουπρασίου καὶ 7) Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος Λαβδείκων-Ἀμαλιάδος, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῶν ἐν λόγῳ ἐφημεριακῶν θέσεων, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Ἐπίσημον Δελτίον τῆς Ἐκκλησίας «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ δικαιολογητικά των, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Πύργῳ τῇ 8ῃ Μαΐου 1959

† Ὁ Ἡλείας Γερμανὸς

Ἱ. Μητρόπολις Φλωρίνης-Ἀλμωπίας καὶ Ἐορδαίας

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 46, 47 καὶ 48 τῶν Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς καὶ τὴν παράγραφον 2 τοῦ ἀρθρου 50 τῆς κωδικοποιηθείσης Ἐνοριακῆς Νομοθεσίας καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν : 1ον) «Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου» τῆς Ἐνορίας Γαρέφης-Ἀλμωπίας καὶ 2ον) «Ἁγίου Γεωργίου» τῆς Ἐνορίας Μηλοχωρίου-Ἐορδαίας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω θέσεων, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα ἡμῶν τὰ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά των, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων.

Ἐν Φλωρίνῃ τῇ 11ῃ Μαΐου 1959.

† Ὁ Φλωρίνης-Ἀλμωπίας καὶ Ἐορδαίας Βασίλειος.

Ἱερὰ Μητρόπολις Αἰτωλοακαρνανίας

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀρθρον 63 παράγραφος 1 καὶ 2 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», προσκαλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Θείων καὶ Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα καὶ βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν τοῦ Ἱεροδικασίου τῶν Ἱερῶν Ναῶν Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἁγίου Γεωργίου τῆς πόλεως Ἀγρινίου καὶ Ἁγίου Γεωργίου Ματαράγκας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά, καθ' ὅσον μετὰ ταῦτα θέλομεν προβῆ εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων.

Ἐν Μεσολογγίῳ τῇ 21ῃ Ἀπριλίου 1959

† Ὁ Αἰτωλίας Ἱερόθεος

Ἱερὰ Μητρόπολις Πατρῶν

Στερουμένοι τοῦ ἐν Πάτραις ἱ. ἐνοριακοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου δευτέρου κανονικοῦ καὶ νομίμου ἐφημερίου, ὡς καὶ τοῦ ἐν Ξηροχωρίῳ Ἱεροῦ ἐνοριακοῦ Ναοῦ Ἁγίων Θεοδώρων κανονικοῦ καὶ νομίμου ἐφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὰς θέσεις ταύτας, ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς ἐνταῦθα ἐκδιδόμενην ἐφημερίδα, ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα ἡμῶν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν δικαιολογητικῶν ἐγγράφων των.

Ἐν Πάτραις τῇ 23ῃ Ἀπριλίου 1959

† Ὁ Πατρῶν Κωνσταντίνος

Ἱερά Μητρόπολις Ἀργολίδος

Καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ ὡς κατωτέρω ἐκτίθενται Κανονικά καὶ Νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ πιστοποιητικά των, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων Ἱερέων τῶν χηρευσουσῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων:

1) Ἀγίου Γεωργίου Ἑλληνικοῦ 2) Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Μπόρσιας 3) Ἀγίου Γεωργίου Μπουτιῶν καὶ 4) Εὐαγγελισμοῦ Θεοτόκου Ναυπλίου.

Κανονικά προσόντα: Ἀμεμπτος βίος, ἤτοι ἀποφυγὴ σαρκικῶν παρεκτροπῶν, χαρτοπαιξίας, οἰνοποσίας, κλοπῆς κ.λ.π.

Νόμιμα προσόντα: Ὅσα ὀρίζονται ἐν τοῖς ἀρθροῖς 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 περὶ Ἱερώων Ναῶν καὶ Ἐφημερίων.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 11 Μαΐου 1959

† Ὁ Ἀργολίδος Χρυσόστομος

Ἱερά Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46 καὶ 47 § 1 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερώων Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικῶν Ἐφημερίων τῆς Ἑνορίας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ «Ἁγία Βαρβάρα» Καστρίου τ. δ. Καστορείου, ἵνα ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας σχετικῆν αἰτήσιν μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως.

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 7ῃ Μαΐου 1959.

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Κυπριανός.

Ἱερά Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερώων Ναῶν τῶν Χωριῶν: 1) Γεν. Θεοτόκου Βαλκάνου, 2) Κοιμήσεως Θεοτόκου Γαρδικίου, 3) Προφήτου Ἡλιοῦ Δέσης, 4) Ἀγίου Ἀποστόλου Καλονερίου, 5) Ἀγίου Χαραλάμπους Κεραμιδίου, 6) Ἀγίου Γεωργίου Κορυφῆς, 6) Ἀγίου Δημητρίου Κριτσοτάδων 8) Μεταμορφώσεως Σωτήρος Λαφίνας, 9) Ἀγίου Βησσαρίωνος Παλασοχωρίου 10) Ἀγίου Δημητρίου Τσουγκούρου καὶ 11) Ἁγίας Τριάδος Τραχανιώτη, καλοῦμεν, τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 47 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερώων Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη διὰ τῶν Ἀναγκ. Νόμων 536/45 καὶ 540/45 ὀριζόμενα προσόντα, ἵνα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ πιστοποιητικά.

Ἐν Τρικκάλοις τῇ 14ῃ Μαΐου 1959

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονύσιος

Ἱερά Μητρόπολις Καρυστίας καὶ Σκύρου

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47, καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερώων Ναῶν καὶ ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυσιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐν Μαλετιάνοις Ἱεροῦ Ναοῦ «Ἡ Ἀνάληψις τοῦ Σωτήρος», καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς ὡς ἄνω κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας, ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Κύμῃ τῇ 15ῃ Μαΐου 1959

† Ὁ Καρυστίας καὶ Σκύρου Χρυσόστομος

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἐπιφάνιου Ἱ Θεοδοροπούλου, Ἡ σχετικὴ ἢ τιμητικὴ προσκύνησις ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ. Ἐκδοσις Ὁρθοδ. Φιλανθρωπικοῦ Συλλόγου «Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος». Ἀθήναι 1959. Σελ. 30.

Παντελεήμονος Χ. Βαλιούλη, δ. Θ., Καθηγητοῦ, Ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ παρουσίᾳ ζωῆ καὶ μετὰ θάνατον. (Ἀνατύπωσις βελτιωμένη ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Ἀπόστολος Ἀνδρέας»). Ἀθήναι 1959. Σελ. 100.

Λορέντζου Δ. Καίτη, Δικηγόρου, Ἱστορικά τινα περὶ τῶν ἐν Ἀνδρῶ νομικῶν ἐθίμων. Ἀθήναι 1959. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Ἀνδριακές Σελίδες». Σελ. 8.

Πέτρου Γ. Βάλληδου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Δίκαιον, Χριστιανικὴ ἠθικὴ καὶ δικαιοσύνη. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ «Ἀρμενοπούλου» 1959. Θεσσαλονίκη 1959. Σελ. 11.

«Ζωῆς τοῦ Παιδιοῦ», Τὸ Πεντάρφανο. Παιδικὸ Διήγημα. Ἀθήναι 1959. Σελ. 112.

Ἀρχεῖον Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου, Ἔτος ΙΔ' Τεύχος 1ον. Περιεχόμενα: Τῆς Διευθύνσεως: Τὰ κατὰ τὴν ἀπονομὴν εἰς τὸν κ. Παν. Παναγιωτάκων τοῦ τιμητικοῦ τίτλου τοῦ Νομικοῦ Συμβούλου τῆς Ἐκκλησίας κ.λ.π. — Δρος Παν. Παναγιωτάκου, Τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἀγ. Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, ἢ Κανονικὴ τάξις. — Βασιλείου, Μητρ. κ.ρ. Λήμων, Ἡ ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ Σκύρου Ἐκκλησιαστικὴ κατάστασις κατὰ τὰ ἔτη 1837-1844. — Γ. Μουρίκη, Ἡ συνταγματικὴ προστασία τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας. — Τάσου Ἀθ. Γριτσοπούλου, Ἱεροσολύμων Πατῆσις (1645-1660). — Ἐκκλησιαστικὴ Νομολογία. Χρονικά. Κριτικὸν καὶ βιβλιογραφικὸν δεύτιον.

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΝΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

† Ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

† Ὁ Φωκίδος ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἰωάννου Καμίρη, Καθηγητοῦ τῆς Δογματικῆς Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, Τὸ πρόβλημα τῆς Ἐνώσεως τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου.

Ἐόρτια Γράμματα.

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ὑφηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ Αἰσθητικὴ τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Λατρείας.

Νικολάου Π. Παπαδοπούλου, Πρωθιερέως, Ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τῶν κληρικῶν πολιτικῶν τοῦ 1821. — Ὁ Οἰκονόμος Κέας (Ἀθανάσιος Χωματιανός).

Παρατηρήσεων Στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς Ἱερέων.

Βιβλιογραφία

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου: Κων. Ἱερεὺς Πλατανίτης
Ἰψηλάντου 66, Ἁγία Βαρβάρα Αιγιάλεω.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις, Ἰαοῦ 1.